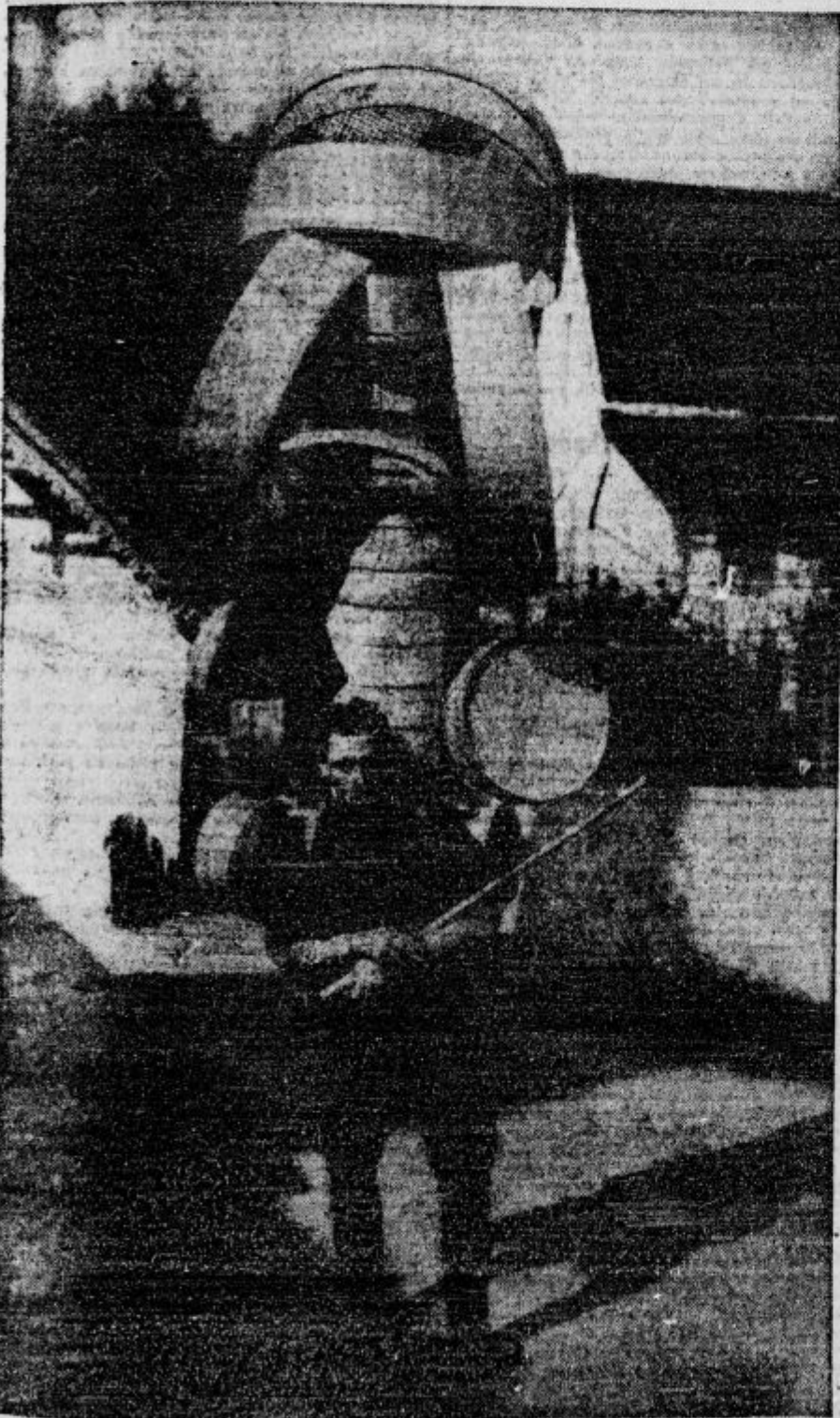

Domoljub

V Ljubljani 31. maja 1944

57 — Štev. 22

Ribniški rešetar

Zlo vsega zla

Cuditi bi se prav za prav morali otrogi lahkovernosti nekaterih političnih voditeljev in neumnosti ljudskih množic marsikod po svetu, ki sta obe pripomogli, da se je po prvi svetovni vojski komunizem v nekaterih državah tako razpasel. Z nasiljem si je prilastil državno oblast, nato pa si jo je na grmadah mrličev in v potokih človeške krvi utrdil, da je zavladal nad tisto državo. Tako je naredil v Mehiki, tako na Madžarskem, na Španskem, kjer pa so ga nazadnje povsod srečno pregnali. Ostal pa je v Rusiji, kjer je zadušil vsako svobodo vesti, razglasil svojo diktaturo ter takoj šel na delo, da je zatri v imenu države vero in cerkev, češ da sta ta dva najhujša sovražnika komunizma. Šel je še dalje: s pomočjo državne sile je organiziral sovražstvo do Boga, naslanjajoč se na Leninov izrek: »Vera je opij za ljudstvo«. Takega satanskega organiziranega sovražstva do Boga človeška zgodovina sploh ne pozna.

Podtalno je nato komunizem iz Rusije silil tudi v druge narode, kar se mu je delno posrežilo, ker države niso bile dovolj pripravljene na tak boj. Reči moramo, da smo pri nas od dr. Kr. Kreka naprej imeli glasne in ugledne klicarje, ki so državno oblast in slovenske ljudske množice svarili pred komunizmom. Ti naši klicarji so se zvesto naslanjali na besede in nauke Fuvarja božje resnice in človekove pravice — rimskega papeža, ki je nenehno klical, kam bo to razkristjanjevanje človeške družbe dovedlo. Vkljub vsaj pozornosti in vsem svarilom pa je del našega naroda omalovaževaje šel mimo vseh Jegličevih, Krekovihi in Korošičevih klicev, mimo vseh papeških okrožnic in ni hotel verjeti, da bo komunizem res tako strašno zlo, saj se jim je po modernih besedah komunističnih odkritih in prikritih besednikov zdelo, da je komunizem docela imenitna in kar se da moderna zadeva. Te trapaste in nerazumne ljudi, med katere je spadalo pri nas največ študiranih »razumnikov«, kakor so sami sebe imenovali, je papež Pij XI. v svoji okrožnici resno svaril in jih opozarjal, da »nevarnost po zvišanosti prevratnih ljudi od dne do dne narašča.« Pa tisti se za očetovo svarilo niso zmenili. Narobe! Še dandanes, ko je slovenski narod njihovo nerazumljivo slepoto plačal s potoki krvi, nekateri še vedno sanjajo, da bi se in tega komunizma utegnili kdaj razviti kako kreštanstvo. To so neozdravljivi bedaki!

Papež je v svoji okrožnici obsodil že vsakršno sodelovanje s komunizmom, celo videx sodelovanja s komunisti papež obsoja. Papež izrecno naglašala, da komunistična oblast, kjer je, sploh ni oblast, marveč nasilje. Ko je na Ruskem zaradi boljševičkega nasilja nastala lakota in ja ljudstvo tam od lakote umiralo, je papež organiziral pomoč in pošiljal v Rusijo živež. Nekateri so to papeževo dejanje potem hoteli izrabiti, češ da papež sam sodeluje s komunisti, ker tja pošilja hrano. Toda papež je nato v javnem govoru jasno razložil, ko je dejal: »S tem, da podpiramo rusko ljudstvo, nikakor ne odobravamo ruske vladavine.«

Silno ostri so izrazi, s katerimi je papež v svoji okrožnici obsodil komunizem: »zlo in groh je komunizem, je brezbožen po svoji naravi in narodu škodljiv, ker prinaša le nasilje, klanje in pokončanje«. Drugod spot pravi, da je »komunizem med vsemi zločinami najbolj nevarna, je največja nevarnost za vse narode, je zlo vsega zla.« Komunizem je za narode hujša nesreča kakor potres, holczen, vojska, poraz, okupacija, ali katere koli druga narodne nesreča.

Skusiti smo morali, da zdaj to verjamemo, kar je papež že davno učil.

Vojni dogodki preteklega tedna

Srditi boji v Italiji

Nemško uradno poročilo dne 22. majnika pravi, da je sovražnik z velikimi silami napadel odseke bojišča pri Bienna-Pontecorvo. Večkrat je sovražnik vdrl v kraj Pico, pa je bil vedno znova ven vržen. Tudi severozahodno od Pontecorva so nemški protinapadi vrgli nazaj proti jugu ter mu razbili predmostja čez reko Lira. Za Pontecorvo divjajo hudi boji, v katerih sovražnik vključuje velikim izgubam ni imel še nobenih uspehov.

Nemško uradno poročilo od 23. majnika naglašja, da je sovražnik tudi pri Nettunu povečal svojo delavnost. Najprej so že na vse zgodaj našli topovi, nato pa so posegla v boj tudi letala. Pod zaščito teh so se začele velike pehotne in oklepne sile bližati Apriliji ter odseku Cisterna-Littoria. Na južnem odseku je sovražnik zmanj poskušal zavzeti kraj Terracina. Severozahodno od tega kraja je pa zavzel neko višino. Težišče tega velonapada je bilo včeraj na odseku Lenola-Pontecorvo in Piedimonte. Hrabre nemške čete so sovražnika odbile. Kjer pa je vdrl, so mu zapeli vdor.

Dne 24. majnika se nemško vojsko poročilo glasi, da sovražni napad pri Nettunu še vedno nareža. Posebno hudi boji na obeh straneh Cisterne. Pri Pontecorvu na južnem odseku sovražnik napada na širokem pasu.

Dne 25. majnika naglašja nemško uradno poročilo silovitost bojev, kjer sovražnik meče v boj vedno več oklepnikov. Na obeh straneh Cisterne so bili sovražni napadi zadrti pred topniškimi postojankami. — Iz okolice Littorije so se nemške čete na povečje umaknile proti severovzhodu na robove tamkajšnjih gora, kjer naj se združijo s tistimi oddelki, ki so jih potegnili nazaj od odseka pri Terracini. Na obeh straneh Lira je sovražnik v veliki premoči napadal in so nemške čete njegove napadalne klime prestrezale. Kraj Piedimonte je sovražnik zmanj skušal zavzeti.

Dne 26. majnika priporočila poročila vrhovnega nemškega poveljstva, da so pri Cisterni močni sovražni oklepniki oddelki pridrli proti severu, s čemer je težišče teh bojev preneseno vzhodno in južno od kraja Veletri. Posledica v

Cisterna je včeraj ves dan odbijala napade. Vzhodno od Littorije in severno od Terracine so se nemške čete umaknile na hribe v osadju. Ob Lira je sovražnik nadaljeval napade proti Melii. Tukaj divjajo hudi boji.

Dne 27. majnika nemško vojsko poročilo naglašja, da je bilo včeraj težišče bojev pri Veletriju, kjer so sovražni napadi bili odbiti, manjši vdori zapahneni. Vzhodno od Veletrija je sovražnik močno napadel in so zdaj tam hudi boji. Spodleteli so sovražni napadi proti kraju Castro del Volsci, kjer je bilo uničenih mnogo sovražnih oklepnikov.

Nemško vojsko poročilo od 28. majnika naznana, da je sovražnik s novimi silami napadal južnozahodno od Veletrija, južno od Valmota, v dolini Giugliana in pri Cepranu. Na obeh straneh Veletrija so spodleteli vsi napadi. Pri Valmontu je bil sovražnik s protinapadom ustavljen. Maroške planinske čete niso mogle prodrati v dolino Giugliana. Južnozahodno od Ceprana pa so nemške čete s protisunkom vrgle nazaj sovražnika, ki je s močnimi silami pridrl čez Sacco.

Dne 29. majnika je bilo izdano vojno poročilo, ki govori o uspešnih obrambnih bojih. Med Aprilijo in Valmontom so nemške čete v hudih bojih odbijale sovražne poskuse, ki so jih podpirali oklepniki. Razvaline mesta Aprilija, ki so jih branile nemške zaščitnice, so bile prepučene sovražniku. Vzhodno od Lanuvija je sovražnik na enem kraju vdrl, toda je bil ta vdor izravnal. Hudi boji so pri Valmontu, kjer so nemške čete zožile vdorni prostor prejšnjega dne. Na odseku Roccaorga-Castro so nemške zaščitnice čete odbile vse napade, ki so prihajali po dolini Giugliano.

Manjši boji na vzhodu

Nemško uradno poročilo dne 22. majnika kratko pravi, da so le krajevne bitke, v katerih so nemške čete od spodnjem Dnjestrju osvobodile kraje južno Dubosarija ter v ovinku reke obkolile ter uničile boljševiško skupino.

Dne 23. majnika pravi, da je prejšnji dan v epločnem mirno potekel ter da je bila tega dne uspešno končana bitka južno od Dubosarija, v

kateri je sovražnik izgubil 2000 ujetnikov, 47 oklepnikov, 71 topov.

Dne 24. majnika je v nemškem vojnem poročilu povedano, da so nemški napadalni oddelki na raznih krajih padali, da pa sicer ni bilo bojevanja, razen da so nemška letala bombardirala sovražno zaledje in vzvaz.

Dne 25. majnika pa poročilo kratko pove, da ni bilo nič dogodkov.

Prav tako mirno je potekel naslednji dan, kakor poročajo uradno dne 26. majnika.

Dne 27. majnika poročajo le o krajevnih bojih ob spodnjem Dnjestrju, na karpatskem predgorju in južnozahodno od Vitebska.

Dne 28. majnika omenja nemško uradno poročilo, da so v Karpatskem predgorju bili le krajevni boji. V zaledju srednjega odseka so bile razbite močne sovjetske tope, ki so imele visoke krvave izgube ter 2500 ujetnikov. Nemške čete so jim so jim razdejale 130 bunkerjev.

Nič novega ne poroča nemško vojsko poročilo od 29. majnika, razen to, da nemško letalstvo uspešno bije sovražno zaledje.

Zadet od moškanske kapi je nenadoma umrl 73-letni moskovski patrijarh Sergij.

Za tri milijone lir kašahovine so ukradli tovari v Rossetijevi trgovini v Milanu.

V Berlinu je podlegel hudim poškodbam, ki jih je dobil ob severnoamerikanskem strahovalnem uradnem napadu bivši poljski ministrični predsednik Leo Koslovski.

Politični spori ne smejo slabiti narodne morale, je izjavil te dni irski ministrični predsednik De Valera.

150 milijonov funtov šterlingov so zaslužili v sedmih dneh londonski borzajanci.

Prava lakota je nastala po krivdi zasledenih občanov v atiršem mestu Fezu, središču maroškega nacionalizma.

Kitajski maršal Čangkašak zablava ob Angliev in drugih zaveznikov vojno pomoč, ker mu v boju z Japonci slaba prede.

1500 občanov je spravila na svet babica Terenzia Payer iz Kirebicha pri Sudsteinu.

Nad 100.000 emigrantov tvi sedaj v Egiptu, je izjavil tamošnji notranji minister.

Madžarska vlada je prepovedala prosti promet z nepremičninami.

Novo sražine črte med Rio de Janeiro v Braziliji in Lizbono v Portugalski bodo v kratkem vpostavljeni v promet.

Podnajst švedskih ladij je sedaj na poti; prevažajo živila v Grčijo.

Francoške prestolnice sta zapustila te dni v smeri proti vzhodu dva transporta prostovoljcev francoske legije proti boljševizmu.

Več kot 200.000 Italijanov se je oktobra 1943 do maja 1944 prostovoljno stavilo na razpolago za delo nemški Tsdtovi ustanovi.

Prvič v zgodovini se je zgodilo, da se dni udeležuje Rooseveltovih sestankov z novinarji tudi neki časninar-zamorac.

Madžarski časopis »Pester Lloyd« očitno švedskemu tisku, da se oddaljuje od pojma nevtralnosti in objektivnosti.

Na Dunaju je umrl 75-letni Julij Meisl, ustanovitelj mane tvrdeke za kolonialno blago; imel svoje podružnice tudi v Ljubljani.

Madžarska še peto leto prideluje riž. Prvo leto je bilo 800, lani pa še 100.000 metrskih stotov pridelka na 7500 orahih zemlje.

188.000 nemških mater so letos odlikovali s častnim križcem. Dosej je prejelo to odlikovanje nad 5 milijonov Nemk.

Letošnji maj je prinesel Angliji pečebo, kakor še več desetletij ne. Prizadeto je sadno drevje, pa tudi krompir in slenjava.

Komunistični kupaš Italijanskega Neapaja je podelil častno meščanstvo zvezničkim državnim poglavarjem, med njimi tudi sovjetskemu Stalinu.

Severnoameriška komunistična stranka za volitve državnega predsedništva ne bo postavila lastnega predsedniškega kandidata. Roka roko umije.

Angliji so zaprli grškega ministrskega predsednika potem ko se je bil v Libanonu spri s grškimi emigrantskimi skupinami.

Letošnja turška tobakna letov bo zaradi povišja za 20% manjša kakor lani.

Prezident general Rupnik o novi slovenski domovini

Njegov govor na protikomunističnem zborovanju na Grosupljem

Na binokotno nedelo dopoldne je bilo v Grosupljem večičastno protikomunistično zborovanje, ki se ga je poleg strunskih domobranskih čet udeležilo več tisoč ljudstva. Zbor je s svojim epremstvom počastil sam prezident general Rupnik, ki je imel tudi večji govor, v katerem je med drugim naglasil tudi take svoje misli o novi slovenski domovini.

Največji morilec vseh časov, boljševiški diktator Stalin trdi, da mali narodi sploh nimajo pravice do obstoja, ker je to »nepraktično«. Tako so ta najbolj krvavi hudobec v sloveški podobi in najbolj kletčepalni sluga svetovnega židovskega kapitalizma in seveda tudi njegovi domači in tuji somišljeniki mislili, da bodo med drugimi malimi narodi tudi naš mali slovenski narod kar tako na lahek način — likvidirali.

Toda zmotili so se. Naš kmet, ta marljivi, v Boga zaupajoči oblikovalec naše rajskolepe zemlje, je dovolj dolgo trpel, da je spoznal, kaj mu je storili. Dokazal je, da preko njega in na njegov račun lažnivi in zapeljivi zločinci ne bodo lezli na oblast. Naš kmet pomeni večino, naš kmet pomeni naš narod. Ker je bilo zaradi našega kmeta življenje celokupnega slovenskega naroda v nevarnosti, sta kmečki fant in mož za nekaj časa odložila poljsko orodje in zagrabila za orožje. S tem je slovenski kmet sam od sebe izprical svojo zavest, ki jo podzavestno nosi v svojem značaju in krvi. Izprical je, da je Evropejec in da se zaveda svoje naloge, ki mu jo je namenil večni Stvarnik, da čuva svoj dom, svojo zemljo, družino, vero v Boga, svoja izročila in svojo tisoč pet sto let staro očetnjava. Naš kmet je bil moj prvi slovenski domobranec.

Ob podpori in vodstvu najboljšega vojaka na svetu, ob strani nemškega vojaka so naši možje in fantje postali pravi vojaki, ki se danes kot pravi evropski bojevniki bojujejo ramo ob ramo s nemškim vojakom proti boljševiški zverini.

Zaradi napore nemške vojske, ki se na daljnih in raztegnjenih frontah vztrajno bori proti sovražnikom Evrope in njene omike in pod varstvom naših dičnih domobrancev, ki čuvajo svojo rodno zemljo, bo naš marljivi kmet z božjo pomočjo zopet obnovil svojo domovino, izbral vse naše bivše strankarske kvarne razprtije, ustvaril krepko narodno enotnost in s tem slovenski narod in slovensko domovino zopet postavil na noge.

V tej novi slov. domovini bomo v resnici vsi eno! Vsi brez razlike stanu bomo zidarji in kladivarji svoje usode. Ne bomo več tekmovali v nabiranju glasov za volitev tega ali onega strankarja, zaradi česar smo se potem vedno sovražili in zasledovali in tako nešli nezadovoljstvo, ki je bilo najbolj plodna njiva za boljševiške prevratnike. Ne! Tekmovali bomo v tem, da vsakdo izmed nas čim več doprineše do ustvaritve enotne miselnosti slovenskega naroda, da bomo tako strankarsko pomirjeni v slogi zastavili vse svoje sile v dele in napor za boljše življenje nas vseh skupaj in tako zapustili rodovom ženancem dostojno dediščino, zaradi katere nas bodo imeli v lepem spominu in v časti in jim bomo še v davni bodočnosti vzor zdravega in življenja sposobnega naroda, ki je v najtežjih časih našel samoga sebe in pot iz zmede k vstajenja.

V tem smislu se vam zahvaljujem za sprejem, vas pozdravljam, obljubljam svojo pomoč in vam klidem: Vsi in z vsemi sredstvi v boj proti satnaskemu komunizmu! — Vsi v borbo za resnično svobodo slov. domovine! Proč s strankarstvom in razprtijami! — Vsi poketni Slovenci na delo za ustvaritev nove slovenske skupnosti! — Nemški vojak se bori na svetovnih bojiščih za novo Evropo, mi vsi pa pojdimo na delo, da bomo z trdnim vero v Boga in tako z božjo pomočjo v tej novi evropski skupnosti zasedli mesto, ki našemu trpečemu narodu pripada!

Komunizem uničuje Slovence

Zgodovinska dejstva iz »Črnih bukev« o divjanu komunizma na Slovenskem

Dosti je že bilo pisano, kako so komunisti od vsega začetka uničevali slovenski narod, zavračali pa slepce zavajali, češ, da se bore za svobodo slovenskega naroda. To je bilo več ali manj očitno že v drugi polovici leta 1941., ko so pod krogliami komunističnih morilcev padali sami slovenski ljudje. Se luže je zadrževal komunistični bes leta 1942., ko je ljudstvo začelo segati po samoobrambi, ko je videlo, kako ga komunizem peha v prepad in pogin. Istočasno s komunističnim besom so se po deželi in mestih začele glasovite cesarske »racije«, v katerih so cesarski suvojakji vojščaki jemali v prvi vrsti take, ki so bili zoper komunizem. Le tu pa tam se je zgodilo, da jim je padel v roke tudi kak komunist. Pa še tak je morebiti namerno moral v internacijo, da je potem tam igral vlogo komunističnega preroka med interniranci, kakor nam kažejo vzgledi iz Gonarsa, Raba in od drugod. Medtem pa je doma komunistični bes nad ljudstvom šel naprej, vedno odločneje pa se nad slovenska mladina komunistom postavljala po robu.

Cesarska vojska, ki bi bila takrat z enim samim polkom res dobrih in hrabrih vojakov lahko naredila mir in red v deželi, je ždela za žico, zunaj žice pa so slovenski oddelki, dasi slabo oboroženi, uspešno razganjali komunistične razbojnice. Savojsci so nekaj časa to mirno gledali, nato pa so posegli vmes ter preprečili, da bi bili slovenski prostovoljski oddelki še dalje samostojno bitno sovražnika. Zato so te slovenske oddelke prijazno »legalizirali«, kakor se glasi ta uslužna beseda, da so jih lahko nadzirali in ovirali v preganjanju komunistov. Nato so Savojski generali začeli poglobljati stike s komunisti, ki so zdaj mirno šarili, ker so jih cesarski generali ščitili.

O vsem tem »Črne bukve« obširno pišejo, nakar takole nadaljujejo:

To delo Osvobodilne fronte proti slovenskemu narodu in te nemogoče razmere so trajale vse leto 1942, leta 1943, pa do 8. septembra, ko je zaradi izdajalske zveze med cesarsko Savojsko vojsko in slovenskimi komunističnimi oddelki nastal nov, še žalostnejši položaj in se je zdelo, da je nastopilo tretje, poslednje razdobje v pripravljalnem razvoju Osvobodilne fronte, namreč razdobje socialne revolucije.

Po 8. septembru se je Osvobodilna fronta, ki je že prej imela zveze s cesarsko italijansko vojsko ter od nje prejemale orožje, hrano, obleko in drugo podporo za uničenje lastnega naroda, tudi uradno zvezala s to vojsko za boj proti lastnemu ljudstvu. Zvezala se je s tistimi ljudmi, proti katerim je njena propaganda oznanjala neizprosno boj, masčevanje in načelo »zob za zob«. Zvezala se je s tistimi, ki jih je dve leti in pol označevala za najhujše sovražnike Slovencev in človeštva ter z njimi vred svet udarila samo po izmučenem, na pol izkrvavem slovenskem narodu.

Njena propaganda je prav te čase svetu z vse vnanost in z bobnenimi besedami oznanjala, da so se vsi Slovenci oklenili Osvobodilne fronte, ki da je vse slovensko ozemlje osvobodila, vpostavila slovensko oblast, pregnala okupatorja in sklenila nadaljevati boj z Nemčijo do končne zmage. Izvršni odbor Osvobodilne fronte je tedaj dal vrsto bombastičnih razglasov, med njimi odlok o amnestiji vseh tistih, ki so bili do tedaj nasprotniki Osvobodilne fronte.

Toda prav tedaj, ko je njena propaganda trdila, da je uspešnik boj proti okupatorju dosegel vršek, ko je »narodno osvobodilna vojska«, pomnožena s tisoči in tisoči italijanskih cesarskih vojakov in domačih prisilnih mobilizirancev, dosegla največje število moč in bila oborožena z neverjetno množino težkega in lahkega orožja, s tanki, topništvo in oklopnimi vozili; prav tedaj, ko bi bila lahko izvedla res kake prave vojaške nastope proti nasprotniku; prav tedaj je Osvobodilna fronta uporabila svojo silo izključno za uničevanje svojega lastnega ljudstva. Sodila je, da je zdaj prišel čas, ko lahko vsaj na deželi — to je izven Ljubljane — do kraja izvede načrt za odstranitev vseh

nasprotnikov komunizma med Slovenci in tako pripravi vse potrebno za izvedbo socialne, boljševiške revolucije.

Da bi moglo to svojo poglavitno nalogo čim bolj v urini in čim temeljiteje izpolniti, je vrhovno poveljstvo »narodno-osvobodilne vojske« prav tedaj, ko je propaganda oznanjala največje vojaške nastope in uspehe proti nasprotniku, dalo zapoved, da je v prvi vrsti treba uničiti shelo gardoz. S to zapovedjo se je Osvobodilna fronta hotela zavarovati, da bi je pri likvidaciji domačih nasprotnikov komunizma nihče ne oviral, po drugi strani pa je to nov dokaz, kakšen je bil in je ves njen »osvobodilni« boj v resnici.

Načrt za pokolj vseh nekomunističnih Slovencev kot uvod v revolucijo in pa navodila, ki jih je zapisal Edvard Kardelj, je Osvobodilna fronta z vso strastjo in brezobzirnostjo uveljavljala zlasti v tej dobi zmagovite pijačnosti po 8. septembru. Če ravno v pijačnosti in zavesti o zmagi ni pozabila na to prvo zapoved, je to dokaz, kako bistvena je za vse njeno delo.

Ljudje, ki so po 8. septembru padali pod krogliami, sproženimi v tilnik v znamenju Osvobodilne fronte, so pripadali izključno štirim slojem, ki jih omenja Kardelj. Likvidirani so bili: slovenski oficir-nacionalist, slovenski duhovnik, oznanjevalec pravega evanželija, slovenski razumnik, ki je šel za svoje ljudstvo v boj, slovenski kmet, označen z rdečo psovko »kulake«, ker je bil svoji zemlji zvest.

Dokaz za vse to so dogodki na Turjaku, v Kočevju, Laščah, Grčaricah, Jelenovem žlebu ter imena žrtev, ki narasčajo v stotine in tisoče samo iz tega časa.

Ko je po raznih nastopih »narodno-osvobodilne vojske« po 8. septembru bilo očitno, da ta, navzile svoji sili, oborožitvi in ogromnemu številu zaveznikov, dotedanjih »najhujših« sovražnikov slovenskega naroda, niti ne misli na drugo, kakor kako bi čim preje in čim okrutneje obračunala s svojimi nasprotniki, so se posadke vaških straž z velikega dela Dolenjske umaknile v zgodovinski grad Turjak. Z njimi so se zatele v grad množice drugega prebivalstva, ki se je balo komunistov in je že okužalo prve krvave sadove osvoboditve.

Člani vaških straž so se po 8. septembru povsod strogo držali načela, da ne bodo napadli nikogar in da na komuniste ne bodo streljali, ker ne marajo prelivati bratske krvi in izzivati boja med Slovenci v tem usodnem času. Tega sklepa so se držali tudi potem, ko je »narodno-osvobodilna vojska« pobila več manjših vaških straž po vsej deželi ter uničila posadko protikomunističnih borec, poveljniki bivših častnikov jugoslovanske vojske v Grčaricah. Zahtevali so samo, da jih komunisti puste v miru in jim pustijo, da se vrnejo na domove.

»Narodno-osvobodilna vojska« pa tega stališča ni marala spoštovati. Skušala je, bodisi s silo, bodisi z zvijačami, bodisi z zlaganimi obljubami, bodisi z »amnestijami« priti v kraje, kjer so se zbirali nasprotniki komunizma, ter jih uničiti. Vsa njena »vojaška« prizadevanja so meseca septembra veljala samo temu cilju, to je, boju proti Slovincem, proti lastnemu narodu, kakor je to bilo že dve leti.

Še se najdejo med nami ljudje, ki jim ni mar trpeča domovina. Vsi bodo prišli na očiščevalno rešetko, kjer bodo odstranjene pleve in smeti.

Pri begu iz Tržišča pri Mokronogu so pustile komunistke domobrance svojo umazano in usivo zebto.

Poštena slovenska mladina ne bo pustila, da slovenski narod pod satanskim boljševizmom izkrvavi.

Noben terencec, skriven podpornik komunizma ne bo ušel zasluženi kazni, je izjavil govornik Jan Maks na izvrstno uspelem protikomunističnem zborovanju na Lavrici.

Materi in očeti, ki imate pri komunistih svoje sinove in hčere! Ali pomislite kdaj, da je vaš sin morilec lastnega naroda.

Iz bojev zoper komuniste

Na Primorskem je v aprilu in maju padlo okrog 1500 pripadnikov komunističnih tolpa, nad 2000 pa je bilo ujetih. Ljudstvo hvaležno pozdravlja nemške vojake.

Razbojniški poglavar Broz-Tito zahteva od badojčevcev, da mu izroče 20.000 Dalmatincev, ki so sedaj v italijanski vojski.

Komunistična tolpa je na neki grški cesti napadla in izropala kolono tovornih voz med drugim odnega Rdečega križa, ki je bila naložena z žitom za grško prebivalstvo.

Junaške smrti je padel domobranski topniški topniški poročnik Anton Kozina. Slava njegovemu spominu!

Pristojna oblast je zaplenila imovino komuniste Gostilje Jakoba, nazadnje leanega uslužbenca v Gor. Logatcu.

V boju proti tolovajem je padel bramborski vodja Kristjan Lah iz Studencev pri Mariboru.

Komunistična razbojnika sta na pašji ustrelila 35-letnega pohabljenca Francela Koenigina in Preske, ko je pasel kozo z mladičema.

Domobranci so zasedli v nedeljo, 21. maja Razdrto pod Nanosom in nato še Senožete.

Boljševiške tolpe na hrvaškem področju so v enem dnevu bojev izgubile nad 1000 mrtvih ter številna ujetnike in pribežnike.

12 trupel tenak-domačink, ki so jih tolovaži po običajnem strelu v tilnik, vrgli v 30 metrov globok prepad, so našli okrog Učke gore v Istri.

Dne 18. maja 1944 je junaske padel v boju za vero in domovino domobranec Zupančič Alojzij iz Biške vasi. Slava njegovemu spominu!

Domobranski bataljon je zmagovito prehodil te dni vsa Dolenjsko, razpršil komunistične tolpe in se srečno vrnil v Ljubljano.

Pri Zlebitu so se domobranci spoprijeli z močnejšo skupino komunistov, ujeli so 33 komunistov, padlo pa jih je 30. Zaplenili so tudi precej orožja.

Dva do tri tisoč mrtvih in ranjenih so imele boljševiške tolpe po dvatredenskih bojih z Nemci v Jadranskem Primorju. Zelo velik je tudi plen orožja in opreme.

Gorenjska, ki je bila deležna rdečega nasilstva obnemem z Dolenjsko, uživa sedaj tudi isto veselje, kot ga čutimo mi ob domobranstvu.

Kjer koli živi pravi Slovenci, tam odzričopkača, da komunizem odklanja, tam zbere tudi vse svoje sile za dosleden in načrten boj proti komunizmu.

V bojih okrog Mirne peči nad 120 mrtvih in nešteto ranjenih, pri Trebnjem pa nad 200 mrtvih in zelo veliko ranjenih komunistov.

Prisilni mobiliziranci in vsi, ki so vas komunisti zapeljali, vrnite se takoj domov in javite nemškimi ali domobranskimi edinicam. Ne bo kazni.

Novomeški domobranci so za časa svojih nastopov okrog Žužemberka našli nad 250 mrtvih, med njimi tudi boljševiške poglavarje. Ogromno število mrtvih in ranjenih svojecev so komunisti odpeljali s seboj.

»Črne bukve« obtožujejo vse, ki so krivi smrti tolikih najboljših sinov in hčera slovenskega naroda, krivi tolikih razdejanj in tolikega trpljenja. Ali si »Črne bukve« že kupil in prebral s premislekom?

Če hočemo komunizem uničiti, moramo najprej uničiti terence, ki so oči, roke in noge komunističnih tolpa.

Lepa manifestacijska akademija dijakinj nižjih razredov ljubljanskih srednjih šol, je bila v navzočnosti ge. prezidentove te dni v Ljubljani. Izvenela je v klicih: Proč s komunisti — morilci in požigalci!

Komunistični banditi so umorili krojaškega mojstra Boltežarja Kodruna v Soštanju.

Naš narod bi pod komunistično pestjo izgubil samega sebe, bil bi ponizan in obubožen, raztepen na vse vetrove.

Slovenski komunisti so doslej pobili nad 20.000 najboljših naših rojakov, požgali cele vasi in uničili vse gospodarsko življenje.

Ruski narod tiči k tlom komunizma, ki ima v Sovjetiji komaj 2 odstotka pristavev.

Domobranci so prva in edina prava slovenska narodna obramba in znanilci boljše bodočnosti.

Kaj je NOVEGA

Zrebanje ljudske knjižne tombolo Zimske pomoči v Ljubljani

Do sedaj so bile izrebane številke za vse dobilke.

Tabela vam kaže, katere številke so bile izrebane:

	2	3	4	5	6	7	8	9
11	12			15		17	18	20
21	22	23	24	25	26			29 30
31	32			35 36				39 40
41	42	43	44		48 47	48	49	50
51		53						59
61	62	63		65	66	67		69 70
71	72		74	75	76	77	78	
		83	84	85	86		88	89 90

Dvojke so zadele tablice, ki imajo v desnem kotu goraj tekoče številke: 50, 109, 239, 393, 437, 464, 500, 532, 564.

Trojke so zadele tablice: 173, 321, 354.

Cetverke so zadele tablice: 317, 464, 303.

Petorice so zadele tablice: 890, 914.

Tombolo so zadele tablice: 982.

Ljubljanci bodo prejeli dobitek v še objavljenih dnevih, zunanji dobitniki, ki ne morejo v Ljubljano, naj se v vseh ozirih obračajo na svoje občinske uprave.

Kdor je zadel tombolo, bo prejel deset knjig. V nedeljo, 4. junija, se bodo zbrali ob desetih uri, ki so zadeli tombolo, v posvetovalnici ljubljanskega magistrata. Kdor ne bo mogel v Ljubljano, bo zanj šrebal uslužbenec Zimske pomoči, ostali pa bodo šrebal vsak zase za denarne dobilke 500—5000 mir. Demar bo vsakomur takoj izplačal.

Vse, ki so zadel kar dobitek, prosimo, naj napišejo na hrbtno stran tombolake tablice svoje ime, potnik, kraj in ulico, da ne bo samenjiv. Vsako tablico, ki je zadela, je treba pri prejemu dobilka oddati. Dobitkov je računsko toliko, kolikor je zadetih, skupaj 1030. Večina knjig je ilustriranih. Mnogim bo žal, ker niso sodelovali pri tako bogati knjižni tomboli.

Vse cenjene naročnike »Slovnica«, »Slov. doma«, »Domoljub«, »Bogoljub« in »Slov. knjižnica« za Primorskem vladno opozarjamo, da naročino za liste in knjige lahko nakazujejo potom Banca Nazionale del Lavoro v Trstu. Položnice so večkrat priložene listom, če jih imate, jih zahtevajte pri upravi v Ljubljani, Kopitarjeva 6.

d Pedesetletnico rajstva je praznoval te dni v Ljubljani Vlado Pelan, tenorist manega Zavrhanovega kvarteta. Zivelil!

d Policijska ura. Do nove odredbe sta hoja za vožnja po javnih cestah, trgih in poteh na območju Ljubljanske pokrajine, izvenemlj ozemlja mestne občine Ljubljana in tistih delov sosednih občin, ki so vključeni v Ljubljansko zaporne ozemlje, od 21. do 4. ure prepovedani. Ali drugače povedano: v pedeželju si sedaj lahko na prostem od 4 jutraj do 9 zvečer.

d Starost 4330 let je doseglo nedavno pet bratov Grilcev v Podkorenu na Gorenjskem. Vsek je bil povprečno 84 let star. Te dni pa je umrl eden izmed njih, Janez Grile, ki je bil najstarejši mož svoje vasi.

d V nadomestilo za galico (vitriol) bodo letošnje leto goriški vinogradniki dobili sledeča sredstva: antikryptogam 104, cesamo, neovit, astrofvt in orion. Seveda mora biti tekočina pripravljena točno po izdanih predpisih.

d Prepustnice za bloke. Prejem prošenj za prepustnice za prehod bez bloke je nastavljen od 26. do 31. maja 1944. Bodoči prejem takih prošenj je od 1. junija 1944 urejen kakor sledi: 1. Prošnje za v krogu mestne občine Ljubljane stanujočih prostincev je oddati na pristojni policijski postaji, kjer se bodo dobile potrebne vprašalne pole

Spravna osmina praznika presv. Srca Jezusovega

V času gospodarske krize, ki je povzročila ogromno brezposelnost in je milijone družin pahnila v največje bedo, leta 1932, je papež Pij XI. v okrožnici o molitvi in pokori v zadoščevanje presv. Srca Jezusovemu spričo sedanje svetovne stiske odredil, naj bo osmina praznika presv. Srca Jezusovega po vsem svetu posvečena spravi za grehe in sveti žalostje.

Tedaj smo opomin sv. očeta kar nekako preslišali. Čeprav je tudi med našim narodom tedanja gospodarska kriza mnoge spravila v hudo stisko, je vendar narod ni toliko občutil, da bi bil začel iskati vzrokov za to v svojih grehih in bi bil skušal v duhu pokora zadoščevati božji pravičnosti za svoje grehe, ki so zakrivil božje kazni.

Danes živi naš narod v veliko večji stiski in v resni nevarnosti za svoj obstoj in za svoje zveličanje. Danes smo se zavedli, da potrebujemo posebnega božjega usmiljenja in da ga moramo biti vredni, če ga hočemo doseči. Vredni pa postanemo, če se grehu odpovemo ter za dosedanje grehe Bogu spravo in zadoščevanje ponudimo. Danes se je tudi v nas vzbudil tisti krščanski čut, o katerem papež Pij XI. v omenjeni okrožnici tako lepo piše:

»Kadar koli so krščansko ljudstvo zadele velike nesreče in velike stiske in kadar koli je bila božja pomoč najbolj potrebna, vselej so se kristjani sami od sebe ali pa še češče navdušeni po besedah in zgledu svojih svetih pastirjev oklenili obojnega najmočnejšega orožja v duhovnem življenju, molitve in pokore. Po nekem svetem nagonu, ki naravno vodi krščansko ljudstvo vselej, kadar ga ne begajo sejalci razdora, in ki končno ni nič drugega kakor tisti »čut Kristusov«, o katerem govori apostol Pavel (1 Kor 2, 16), so se kristjani v podobnih položajih vselej takoj spoznali, da morajo svoje duše očistiti grehov, zato so se jih odkrito kesali in izpovedovali ter skušali božji pravičnosti dati zadoščevanje še z drugimi spokornimi deli.«

V smislu papeževih navodila hočemo letos na praznik Srca Jezusovega in v njegovi osmini z veliko vnemo tekmovati med seboj v spravnih in prosilnih molitvah. Na kolnih

zbrani pred oltarjem bomo molili Odrašenika sveta in v njegovo usmiljeno Srce, ki je okužalo vse človeške bolečine, izšli iz svojih sre vse obilne bridkosti, izpovedali bomo pred Njim svojo neomajno vero, svoje trdno upanje in svojo gorečo ljubezen.

Po rokah deviške božje Matere, srednice vseh milosti, bomo ponudili Srcu Jezusovemu zadoščevanje, to je molitve in prostovoljno pokoro za grehe vseh ljudi, zlasti za svoje lastne grehe in grehe našega naroda, da s tem prosimo temeljito spreobrnjenje sebi in vsem grešnikom med nami, tudi sovražnikom Boga in Cerkve, da bi se tudi oni spreobrli in živeli.

S to spravno pobožnostjo upamo nagradi božje usmiljenje, da odvrne od našega naroda, kjer koli biva, nevarnost brezboštva.

V duhu molitve in pokore naj vsi verniki vztrajajo skozi celo osmino. Češčenje, spravo in zadoščevanje božjemu Srcu bomo najlepše dajali a sv. mašo, zaradi tega naj bi se — če le mogoče — udeleževali vsak dan osmine svete maše in pristopali pobožno k zadostilnemu svetemu obhajilu. Gotovo bo stalo to nekaj truda in samopremagovanja, a to naj bo za pokoro, ki jo hočemo pridružiti spravnim molitvi. Da bomo bolj razumeli pomen in namen spravne osmine, bodo kratki govori zjutraj ali zvečer pri litanijah, kakor je po krajevnih okoliščinah bolj primerno.

V tej spravnih osmini naj si premožnejši v duhu krščanskega zatejanja radi kaj pritržajo in dajo miloščino v podporo onim, ki so v pomanjkanju in odvisni le od podpor svojih bližnjih. Skofijska dobrodelna pisarna bo uredila zbiranje teh spravnih milodarov.

Z vso resnostjo, vnemo in s krščansko potrpežljivostjo v prenašanju vseh stisk in neobhodnih odgovodi opravimo letos to spravno osmino, da bomo s tem — take upamo — snajhitreje pospešili uro mira in usmiljenja.

Podrobnejša navodila in tvarino za govore bo izdal odbor za prve petke in sobote.

V Ljubljani, dne 8. maja 1944.

† Gregorij, škof.

in se bodo tam izdajale tudi izstavljene prepustnice. 2. Prošnje za prosilce iz okolice Ljubljane bodo prejemale samo krajevne komandature ali občinski uradi dotične občine, kjer se bodo dobile tudi vprašalne pole in potem izstavljene prepustnice.

d V Gorici izkoriščajo nekateri potniki navaj na železnice, tramvaje itd. na ta način, da zavzamejo sedež, ne da bi kupili vozovnice. V bodoče bo vsak tak potnik kaznovan. Na železnicah bo manjal pribitek k vozniški 30 lir, prav toliko na plovnihih progah, na tramvajih in avtobusih pa 15 lir.

d »Goriški lista z dne 17. maja negotavlja, da je udeležba goriških Slovencev pri slovenskih službah božjih v goriških cerkvah nad vse častna. To velja za udeležbo pri mašah, pridigah, majniških pobožnostih in slovenskih spovedih. Pohvalno omenja nedeljsko mašo ob 9 na Travniku, ki jo označuje kot vzor vsem cerkvenim opravilom ne samo na Goriškem, temveč povsod, kjer živijo Slovenci. Krasno je petje ob spremljavi izvrstnih orgel, nato pa odlična pridiga monsr. dr. Brumeta.

d Neverjetno pozabljeni. V neki družini v Gorici so dobili prvorojenca. Zato je umevna, da so bile za krst velike priprave. Pavabil so sorodnike, znance in prijatelje. Ker pa so se doma le preveč mudili, bi bili kmalu zamudili določeno uro. Ko so opazili, da je že pozno, so se zbasali v avto, ki je vse skupaj odnehal v cerkev. Pred krstnim kamnom pa so šele spoznali, da so otroka — pozabili doma. Tako so morali odločiti vse obred na prihodnji dan.

d Poštena sobarica. 15.000 lir je pozabil pod zglavjem v nekem goriškem hotelu Joža Peric, mehanik iz Ljubljane. Prišel je v Gorico s svojim prijateljem, polskal oboje ter ves utrujen legel spat. Vso svojo gotovino pa je še prej dal pod blazino. Drugo jutro se je malo pozno zbudil ter moral silno hiteti, da ne bi zamudil vlaka. V naglici pa je pozabil denar pod zglavjem. Imel pa je prav golovo srečo. Sobarica, Štef. Hojakova

iz Kala, je denar našla in ga brž izročila gospodarju. Ko je zvečer prisopihal Peric ves v srečo, ga je gospodar prenočišča lahko brž potlašil.

d Vsake nedelje in praznik imajo goriški Slovenci sledeče pobožnosti: Pri Sv. Ignaciju na Travniku je ob 6 maša s slovenskim petjem in pridigo. Ob 9 je druga maša s petjem mešanega zbora in slovensko pridigo. Popoldne ob 3 je slovenski krščanski nauk za odrasle in blagoslov s slovenskim petjem. Majniška pobožnost je vsako jutro ob 6 z branjem in petjem med mašo. V stolnici je vsako nedeljo in praznik ob 6 maša pred izpostavljenim najvetejšim s slovensko pridigo in dekliškim petjem. V stolnici je slovensko izpostavljena dragocena slika Svetogorske Marije. Pri franciškanih na Kostanjevici je vsako nedeljo in praznik ob 9 slovenska pridiga. Tudi pri tej maši je slovensko petje. V stolnici je majniška pobožnost, vsako jutro ob 6 s pridige in slovenskim petjem. V cerkvi sv. Antona je vsak večer ob 8 majniška pobožnost s kratko pridigo semeniškega duhovnega vodje dr. Močnika.

d Koncert za zaslišno delavstvo. Oni ponedeljek je bil v Verdijevem gledališču v Trstu koncert v počastitev zaslišnih delavcev Industrijske, obrtne in trgovske stroke, ki so že po 25, 30, 40, 50 in celo 60 let v neprekinjeni zvesti službi pri istem gospodarju.

d Te dni se odprli slikarske razstave Edvarda Devetaka v prostorih umetnostne galerije na Kozju v Trstu. Umetnik je razstavil 20 slik.

d Popadljiva psa. Pes je hudo ugriznil v nogo 27 letno tovarniško delavko Slavko Lindičovo v Mostah. — V Tomišlju je pes ugriznil v nogo 3 letno posestnikovo hčerko Pavlo Japljevo.

d Tako je prav. Maturitetne skušnje za vojaško nemške vojske, ki se po službeni dolžnosti mudijo na področju Srbije in Grške, bodo v najkrajšem času v Beogradu, Solunu in Atenah. Prej bodo še posebni ponavljalni tečaj.

d Več oseb se je v Trstu zastropilo z vinom in sirom, ki so ga kupile na črni borzi.

Peter Bohinjec

POD KRIVO JELKO

POVEST IJELKO
IZ ČASOV ROKOVNJACEV

17 »Le pojdite v Kamnik in tamkaj odprite svoja srca patru, da vas odzdravi, odvrača gospod Kajetan in hitro odide svojo pot, dekleta pa še stoje in se posmehujejo.

»Tiček je ta kaplan, ni nam šel na led,« pravi spet največja med njimi. Bila je Travnova Jera in njeni dve sestri.

Komendski kaplan hiti dalje. Kar začuje stokanje v bližnjem grmovju. Obstane in postane pozoren. Ozre se nazaj, a trih sestri ni bilo več videti. Vendar se hoče prepričati, kaj je, in se bliža vzdihujočemu glasu.

Kmalu zagleda pod grmom žensko, ki se vije in valja po tleh. »Pomagajte, po meai bole kliče raztrgana hračica.

Gospod Kajetan takoj ugane, da ima opraviti z bolnico, in jo zaupno povpraša:

»Ali vam je slabo, žena?«

»Oh,« odgovori neznanka, »ustmilite se me siromščice. Tri ženske so me srečale, so me napadle in vropale ter tako stlepa, da ne mislim več na življenje.«

Gospodu kaplanu se zasniva v glavi in sumljive misli spreleto njegovo dušo. Vse besede in obnašanje tih deklet mu švigajo pred očmi. Skoraj ni vedel, kaj početi. Ali ni bilo treba dolgo premišljevat. V tistem hipu skoči iz zasede našemljen človek in mahne s kolum po kaplanu. Ta se je ob šumu zasukal in kol je zletel mimo njegovega hrbita. Takrat dvigne kaplan svojo gorjato in mahne po rokovernjaku. A tudi ženska je hipoma ozdravela in planila pokonci. Spopadli so se vsi trije in začel se je boj na življenje in smrt. Kaplanov udarec je nasprotnika že toliko omamil, da je imel gospod Kajetan več opraviti s praskajočimi rokami ženske kakor z moškimi napadalecm. Teža je kmalu sprivil podse, naposled pa se mu je posrečilo, da je tudi žensko položil poleg moškega. Teža je zvezal za roke s svojim pasom, žensko pa je privezal za kite k napadalcem nogam. V tem je ženska zabrlizgala na piščalko, a gospod Kajetan je tekel na vse pretege v bližnjo vas. Tri romarice pa, ki so hitro pritekale na lice mesta, so le zaničljivo gledale za bežečim kaplanom.

Ko so oboženi vaščani pridli nad rokovernjake, ni bilo več ne duha ne sluha ne o Travnovih treh, ne — o Golobarju in Burkaši.

Razburjea je prišel gospod Kajetan domov praznovat sveti dan, in spisal je že tisti sveti večer pismo do škofa s prošnjo, naj ga prestavijo drugam, ker v Komendi ni več varen življenja. Na mizi pa je ležalo pismo vodiškega kaplana, ki mu piše, da je prestavljen v Mengel.

Na Sent Janžev dan sta šla oba na Brnike po slovo h gospodu Matvežu, ki ju je oba odpeljal na novo službo s svojim vozičkom.

»Brez žrtv ni zmage,« je ponavljal brniški beneficijant.

IX.

Veliki Grgo je sedel v vodlini onkraj Jame, udobni ob Savi v skalnati čeri in imenovani »Brankov koverca«. Poleg njega je sedela grbasta Agata in se zakrivala v bel kožuh. Pred njima je stala njena hči Mica s svetlimi očmi. Nekaj tovarišev je čepelo ob malem ognju na robu čeri in si gredo premlele ude.

Bila je suha zima in svetla noč — tisti sveti večer. Prazničen glas je odmeval po vsi sorški ravnini, na obratih rokovernjaške družčine pa se je brala nevolja in jeza.

»Ti si bila torej ob grobu, Mica?« povpraša harambaša svojo hčer.

»Ti si bila torej ob grobu, Mica?«

»Nisem bila pri odprtem grobu, ko so vanj zavallili truplo mojega Grgo in z njim vred še tri druge, ki so pomrli po poti od kmetskih udarcev. Pravila mi je vse to Burkaša. A kaj to? Saj žalujem že drugič po svojem ljubem. Toda te grozne muke, ti neusmiljeni udarci, ki so padali na naše uboge ljudi od Brnikov do Mekinj. Jaz nisem mogla gledati vseh teh krutosti od blizu. Bi se bila izdala. Burkaša mi je pravila, da so vlekli mojega Grgo za pete po kamenitih stopnicah in je udarjal z glavo ob kamen. Ni čuda, da je izdihnil. Grozno! Takih muk niti mi ne iznajdemo,« je pripovedovala hči Velikega Grgo z živo ponašo, dokler ji solze niso zalile oči in vzela govorico.

Rokovernjači so molčali in kovali maščevanje.

»Pusti koleca, ki se več ne obračajo in sedi na sanke, pusti rajake tam, kjer so, in se brigaj za žive. Mica te izpregovori na tleh sedeča sloka ženska, držeč v naročju obvezano Golobarjevo glavo. Njene plave oči se zagledajo v ranjenčeve oči, njene ustnice pa se nategnejo in raztegnejo v zaničljiv posmeh. Bila je Travnova Jera. Pa nadaljuje:

»Ko bi bila šla ti danes z mano, bi se tvoje svetle oči zaverovale v

lanta, da bi hipoma pozabila vse srčne rane. Pustimo mrtve v miru in glejmo, da dobimo v roke glavnega junaka naših nesprotnikov. Meni bi se bilo danes kmalu posrečilo, ko bi ne bila ta ucerodna roka mojega Golobarčka vse skvarila.«

Ranjence je nekaj godel sam zase, Jera pa je pripovedovala popoldanski dogodek pod kriško graščino.

»Ni nam šel na led, Golobarjeva roka je spretna za lov na golobe, je uran za krajo ženskih robcev, ampak kol mu je izpodletel,« skončča Travnova Jera.

»Prav imaš, Jera,« se oglasi majhen možiček ob ognju, skomenskega kaplana moramo dobiti — živega ali mrtvega. Skoda, da si danes zaigrala vlogo spokojene romarice, skončča Kovar iz Šmarce.

»Meni se tako zdi, da bo s Kajetanom težko kaj. Čuti, da so mu tla postal avroča in preden nam spet pride v pest, bo že Bog ve kod na drugem koncu kranjske dežele. Ti kraji niso več za nas in gledati moramo, da se premaknemo onkraj Kranja,« modruje Jera in buža glavo svojega ranjenca.

Veliki Grgo je zadovoljen majal svojo glavo in potrdil Jerine besede: »Jera ima prav. Nazaj se pomaknemo proti Udnemu borštu. Tacman nas z veseljem pričakuje.«

Ob bukvi je sedela Mica in molčala. Njene oči so bile uprte v mater. Obe sta bili zamišljeni in smeha ni bilo na njunih ustnicah, ko so tovariši začeli izbijati surove dovtipce. Mici se je prignusilo dosedanje življenje in v dnu njenega srca je tlela iskra, ki se je večala in večala, dokler ni butnila na dan. Obrne se k harambaši in s solznimi očmi začne govoriti:

»Oče, jaz sem sita tega življenja. Sveti dan bo jutri, mi pa ga bomo praznovali v ti duplini.«

»Saj je naš Zveličar tudi v vodlini prebil nocojšnje noč,« ji Jera posmehljivo odvrne. Ali staremu Grgo se oči zaiskre, iz njegovih prsi se dvigne nestrni ponos in zakliče z zategnjenim glasom:

»Mica, pojdi na Stegna v Omejačevo bajto in se ogrej, da spet prideš k pameti. Komatar iz Čučinjeva naj gre s tabo. Mi gremo k Mraku na Žerjavce. Jutri večer odrinemo nazaj proti Udnemu borštu. Pa še ti pojdi, Fundeška, ker imaš majhnega otroka.«

»Ga nimam,« odvrne Fundeška. »Nesla sem ga v Vodice in položila v vežo gospodu Nacetu, rekoč: Ker ste nam vzeli može, pa Vi redite naše otroke. Saj mi je hudo za mojega Francka, a zastrašiti sem hotela gospoda kaplana in uverjena sem, da bo bolj skrbel za njo kakor jaz sama.«

»Kakor komu kaže,« hladno pravi Kovar in obrne.

»O dobro kaže,« nadaljuje Fundeška. »Sem se že enkrat prepričala, da je otrok v prav varnem za-

vetju. Gospod Nace jo ima rad, kakor bi bila njegova. V naročju jo je držal Francko, ko sem pribraščila k njemu, postrežnica pa ji je posteljico pripravljala. Moja Francka bo še nekoč taka cerkevna parčka, da ji ne bo para. Kur meška rodi, miši lovi. Moj Tomaž je pevec in godec, jaz imam dober glas, ni vruga, da bi se ne izpolnilo moje prerokovanje. Samo to prostu, harambaša, da gospodu Nacetu mišče nič žalega ne stori, dokler rodi mojega otroka. Gospod Nace nam nam ne bo škodoval, ali komendski dragonar ga je premočil.«

Harambaša zagodraja nekaj pred se, njegova hči pa odide s svojim spremstvom.

»Jur, jaz pojdem nocoj v Trboje k polnočnici,« zine Mica Komatarju, ko stopata po klancu proti Trbojam. »Pojdi še ti. Trbojski gospod je miren mož in jaz imam vanj zaupanje.«

»Kaj poreko ljudje, ako naju spoznajo? Ne kaže, Mica,« zamišljeno odvrne Komatar.

Mici upade pogum. Za sabo je čula govorico.

Harambaša je že stopal s svojo četo proti Žerjavku. Pri Mraku se odpro duri in šteljačarji vstopijo. Samokrese polože na mizo in zahtevajo prenočišče.

»Zdaj bomo najprvo molili,« izpregovori junška gospodinja in vzame molek v roko. Veliki Grgo ni ugovarjal in je molil rožni venec z domačimi. Leč se je tajal tudi v njegovem srcu. In ko je gospodinja povzdignila glas: »Ki si ga Devica rodila,« je Grgo s svojim rokavom obrisal solzo izpod oči. Samo Bog jo je videl. Spomin otroških let ga je prešinil.

»Pojdite na onostran v zidano hišo,« reče hišni gospodar neljubim gostom.

»Mi ostanem tukaj, pojdite domači tjakaj,« Grgo zapovedno odgovori.

In domači so se morali umakniti v mrzlo zidano hišo. Malharji so ostali v leseni hiši in Zoretovka je prišla v hišo z zibelko ter sedla na materino posteljo.

»Ti že ne boš spala na moji postelji,« ji reče Mrakovka in obenem postavi zibel z mize na tla.

»Ihho, drugače utegnesh videti rdečega petelina na strehi,« odvrne Zoretovka osovno in Mrakovi so umaknili ter odšli v zidani konec.

Ko se je zaznal dan, so neljubni gostje že izginili iz hiše in iz vasi.

Tam gori v Tenetišah v Bidovi bajti pa je gostoval kapitan Tacman in njegov oproda Polonjek. Strahovala sta vsa okolico in vabila starega Grgo, da se vrne v trateniško okolico.

In stari Grgo je dospel. Na Stefanji večer je bilo napovedano karjavišče pod krivo jelko v Udnem borštu.

Tacman je poročal harambaši o svojem delovanju. Stari Grgo je z veseljem poslušal kapitanovo poročilo. Za trenutek se je pomladil in izbralil nevesele spomine preteklih dni. Njegova hči je stala poleg njega, opasana z zlatim sklepancem, ovenčana a srebrno verigo in s pozlačeno avbo na glavi. Tacmanu se razkrti njegovo veliko srce, ko mu je Mica s svojim pogledom pretresla obisti.

(Dalje orthodoxno.)

DELO OSVOBODILNE FRONTE V 2 IREH

Proti slovenskemu narodu

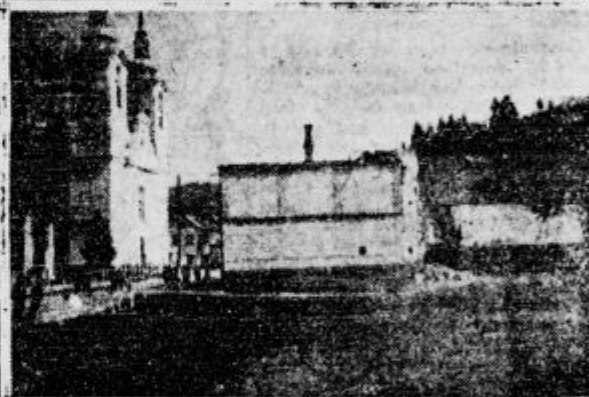
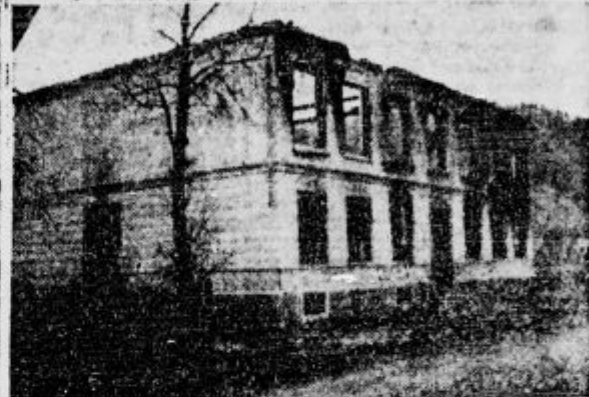
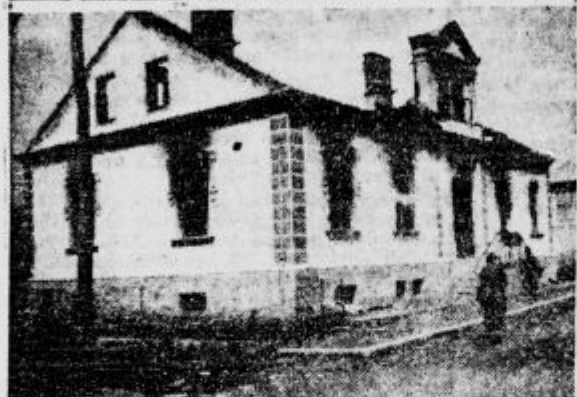
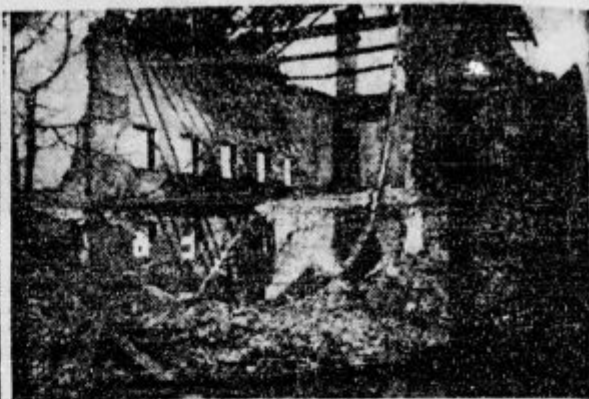
(Iz »Črnih bukev«)

Dejanski namen Osvobodilne fronte je bil in je boljše vizacija slovenskega naroda še pred koncem sedanje vojne. Komunistično »slovensko narodno osvobodilno gibanje« je bilo in je protislovensko, njegov cilj pa uničenje slovenskega naroda, ki se je boljše vizaciji upiral.

Prvi dokaz za to je dejstvo, da so se oboroženi oddelki Osvobodilne fronte leta 1942 in 1943 borili izključno proti slovenskemu ljudstvu, bodisi tako, da so sami pobijali slovenske ljudi in uničevali slovensko narodno ime, bodisi da so po načrtu izvrševali nad lastnim narodom strahoten pritisk zavojskega okupatorja, s katerim so bili v najtesnejših stikih.

Komunizem je pod krinko »narodno-osvobodilnega boja« skušal izvesti komunistično revolucijo ter boljše vizacijo vsega našega narodnega življenja in tako pripraviti tla za priključitev slovenskega ozemlja sovjetskemu političnemu sklopu. S tem je komunizem povzročil slovenskemu narodu veliko človeško, stvarno in duhovno škodo in je naše ljudstvo prisilil, da se danes z vsemi sredstvi, ki jih more dobiti, bori ne za kake politične cilje, temveč za ohranitev golega življenja.

Tisoči in tisoči mrtvih Slovencev razdejana domovina, padec v kulturne in gospodarske razmere pred sto leti, uničenje nenadomestljivih tvornih dobrin ter kulturnih spomenikov, državljanska vojna ter iz nje izvirajoči razdor in oslabeitev naše narodne sile — to so dejstva, s katerimi slovenski narod danes pred vsem svetom obdolžuje komunizem, njegove domače in tuje voditelje ter vse tiste, ki so komunistično delovanje na slovenskem ozemlju podpirali, zagovarjali in opravičevali.

Na levi od zgoraj navzdol: Porušeni sokolski dom, požgani občinski dom, uničeno župnišče. — Na desni: razdejani prosvetni dom, požgana šola, pogled na cerkev in njeno okolico.

Boris Kidrič
tajnik Centralnega komiteta
Komunistične partije ter
Izvršilnega odbora OP

Edvard Kardelj
član Centralnega komiteta
Komunistične partije Slove-
nije in Jugoslavije ter
Izvršilnega odbora OP

Boris Kraigher
politični komisar
glavnega štaba rdečih telc

Zoran Polič
voditelj rdečega sodstva,
odgovoren za kočevski
proces ter umore po njem

41

Robinzonove ZGODBE

Prvič: Izvleček obračuna, ki so ga njihovi očetje podali staremu portugalskemu kapitanu. V mojo korist: 1164 zlatnikov.

Drugič: Obračun naslednjih štirih let, ko je bila izdana izjava o moji smrti in se je vlada polastila dela mojega imetja. V mojo korist: 2341 zlatnikov.

Tretjič: Pismo opata samostana sv. Avguština, v katerem mi sporoča, da hrani zame 872 zlatnikov. Nekaj zlatnikov je porabil za bošnišnico in za odkup sužnjev.

O delu, ki si ga je prilastila država, ni bilo nikakega sporočila.

Dobil sem tudi pismo svojega družabnika, ki mi je čestital, da sem še živ in zdrav ter mi poročal o veliki razširitvi nasadov. Podal mi je obilno poročilo o dogodkih in me obenem povabil, naj se vrnem čimprej, da prevzamem osebno vodstvo. Svoje vabilo je podprl s mnogimi lepimi in vabljivimi stvarmi. Poslal mi je v dar sedem krasnih leopardovih kož, pet zabojev samih dobrot in sto nekovanih zlatnikov, ki niso bili nič manjši od navadnih. Je to dovolj? Ne še. Z isto ladjo mi je poslal še več zabojev sladkorja in tobaka ter ostanek mojega imetja v zlatu. Vse to s strani dedičev mojih zastopnikov.

Kaj se vam zdi? ... Če more kdo biti srečen na svetu, mar nisem bil jaz? Bil sem silno bogat. In vendar — verjemite mi — nisem bil srečen. Bogastvo me nikakor ni moglo osrečiti. Prav je, če ima človek toliko, da ne trpi pomanjkanja, ki človeka mnogokrat tako ponižuje in mu zgine življenje. Kdor pa ima več kot potrebuje in ne misli tega plemenito uporabljati, je nespameten in podoben človeku, ki si za potovanje po morju ne obleče samo zadostne obleke, da se obvaruje pred mrazom, ampak si nađene toliko oblek, da se skoraj ne more gibati. Kaj bi si mislil o njem, če stoka in vzdihuje zaradi prevelike teže in ker mu je prevroče, obenem pa brezbrinno gleda sopotnike, ki tretjetojo od mraza, ker so premalo oblečeni ali celo brez obleke? ...

V svojih dolgih razmišljanjih o remekih stvareh in dogodkih v času dolgoletnega samotnega bivanja na zapuščenem otoku sem spoznal pravilno uporabo bogastva in sem prišel do spoznanja, da je bogatin samo upravitelj enega dela skupnega imetja. Tako je treba razumeti Jezusov nauk, da je treba to, kar nam ostane, dati revežem. To se pravi, da mora bogatin, kot pošten upravitelj, ohraniti zase kot pravično plačilo toliko, kolikor potrebuje za svoje resnične potrebe; ostalo imetje pa ni njegova last, ampak ga mora vrniti v kakršni koli obliki dobrodelnosti. To se plemenito uporaba bogastva in tako ravnati plemenit človek, ki hoče biti tudi dejansko resničan kristjan.

Zdaj, ko sem imel okrog 5000 funtov v denarju in posestvo v Braziliji, ki mi je donajalo letnih tisoč funtov, sem začutil vso težo odgovornosti za pravilno uporabo bogastva. Najprej sem se seveda spomnil svojega dobrotnika, starega kapitana iz Lizbone, kajti hvaležnost je prva dolžnost in prvi znak plemenitega srca. Pred-

vsem sem mu vrnil tistih sto zlatnikov, nato pa sem mu z notarskim pismom zagotovil primerno rento, da bo ostale dni svojega življenja lahko preživel v precejšnjem blagostanju. Določil sem tudi, da dobi po njegovi smrti njegov sin polovico te rente; saj je bil tudi on tako pošten kot njegov oče in tudi ni plaval v bogastvu.

Tudi nisem pozabil vdove svojega londonskega prijatelja. Izrabil sem priliko in jo šel obiskat. Vrgel sem se ji v objem, kakor da bi bila moja mati. Več o tem ne morem pripovedovati.

Prav tako nisem pozabil na svoje sorodnike. A tudi o tem nima pomena, da bi še kaj govoril.

Pisal sem opatu samostana sv. Avguština in ga prosil, da bi polovico dožnih in zlatnikov obdržal za samostan, drugo polovico pa porabil za reveže. Prosil sem ga tudi, da bi molil zame in me tudi drugim priporočal v molitev. Zelel sem si od Boga izprositi razsvetljenje, da bi svoje bogastvo prav uporabil, ker sem se vedno spominjal Jezusovih besed o bogataših in nikakor nisem hotel slabo končati svojega življenja. Kakor pustimo telo zemlji, tako moramo pustiti imetje ubogim.

Obenem pa sem pisal dedičem svojih zastopnikov ter se jim zahvalil. Pisal sem tudi svojemu družabniku, ga pohvalil za vse, kar je storil in ga prosil, naj še nadalje oskrbuje moje imetje. Povedal sem mu tudi, da se sicer nameravam vrniti v Brazilijo, da pa še ne vem, kdaj mi bo to mogoče. Omenil sem mu, da bi zelo rad preživel zadnja leta svojega življenja v Braziliji.

Potovanje v Španijo in Francijo.

Vrnil sem se v Lizbono, da uredim svoje posle in prodam svoje blago. Vzбудila se mi je želja, da bi po tolikem potovanju po morju potoval enkrat po suhem in sem sklenil, da se vrnem v domovino preko Španije in Francije. Poslovil sem se od dobrega starega kapitana in zapustil Lizbono s dvema Angležema, dvema Portugalcema in s petimi služabniki, med katerimi je bil tudi moj neločljivi Petek in nek angleški mornar, ki sem ga vzel s seboj, da bi bil Petku v pomoč, ker je še premalo poznal naše navade, da bi mogel vse sam dobro opraviti.

Majhna skupina se je odpravila na pot dobro opremljena in oborožena. Stari kapitan nas je hotel po vsej sili spremljati nekaj milj v nosilnici.

Nikakor ne bom dolgočasil čitateljev s podrobnim opisovanjem tega potovanja. Vendar pa se mi zdi potrebno, da omenim nekaj nenavadnih dogodkov.

Ko smo dospeli v Madrid, glavno mesto Španije, smo si želeli ogledati njegove posebnosti; toliko bolj, ker sta se nam pridružila med potjo dva Španca. Ker pa se je poletje že bližalo koncu, smo morali hiteti, da prekorajimo Pireneje pravočasno, ne da bi nas ovirali snežni meteži in viharji. Toda ko smo dospeli na mejo navarske pokrajine, smo zvedeli, da je na francoskem pobočju gora že zapadlo

mnogo snega, tako da so se nekateri potniki morali že vrniti v Pamplono. Ko smo dospeli tja, smo na žalost mogli ugotoviti, da je bilo poročilo resnično. Kaj storiti?

Dolga leta me je življenje učilo potrpežljivosti, zato se nisem vznemirjal zaradi te majhne neprilike. A če je bil duh močan in odporen, to nikakor ni veljelo o telesu. Ker sem bil navajen na vroče podnebje, sem se bal, da bi mi zimski mraz bil usoden. Saj sem zaradi tega že dovolj trpel, ker sem komaj pred desetimi dnevi zapustil Staro Kastilijo, kjer je bilo zelo vroče.

Tukaj pa se je mrazu in snegu pridružil še leden veter, ki je pihal z gora. Pomislite tudi na uboga Petra, ki ni še nikdar videl, doživel ali občutil kaj takega. Zjutraj po prvi noči, ki smo jo prebili v mestnem prenočišču je Petek prišel v mojo sobo ves zasopel in obenem preplašen ter kričal na vse grlo:

»Gospod, gospod! Koliko sladkorja, koliko sladkorja iz nebes! Polna zemlja, polne strehe, vse sladkor!«

Ob toliki nevednosti sem se glasno zasmejal. Ubogi deček je bil silno zbežan, ker se mu zadeva nikakor ni zdelo smešna.

Videl sem ga skozi okno, kako se je na balkonu sklonil, vzel v roke nekoliko tega sladkorja in ga pokušil... Nemogoče je je popisati, kako smešen je bil pri tem njegov obraz. Zdelo se je, kot da bi hotel reči:

»Kako brezokusen je sladkor v teh krajih! Res prihaja z nebes, toda...«

Z nevoljo je odvrgl pest snega in se ni mogel načuditi, da se mu je sladkor spremenil v rokah v vodo.

Snežilo je kar neprestano. Dvajset dni smo že bili v Pamploni in nikakega upanja ni bilo, da bi jo mogli zapustiti v doglednem času in nadaljevati potovanje. Morali smo se odločiti, ali se vrtnemo nazaj v kraje s milejšim podnebjem ali pa da krenemo k morju in od tam odpotujemo z ladjo v Bordeaux.

Te poslednji predlog, ki sem ga stavil jaz, se je vsem zdel že najbolj primeren in hoteli smo ga že izpeljati, ko so nenadoma prišli v prenočišče štirje Francozi, ki so pravkar prekorajili Pireneje.

»Če so prišli ti, zakaj bi ne mogli priti mi?« si je dejal vsak izmed nas. Razumljivo je, da smo jih začeli spraševati. Povedali so nam, da so sručno prišli preko gora, ker so imeli izvrstnega vodnika, ki je Pireneje zelo dobro poznal in jih je vodil po dobri gorski poti, kjer so potovali skoraj brez težav, ker ni bilo mnogo snega.

Posvetovali smo se med seboj, če bi ne bilo prav, da bi se okoristili s tega vodnikom, ki se je že tako moral vrniti v Francijo. Sporazumeli smo se, poklicali vodnika, se domenili z njim in nemudoma začeli s pripravami za potovanje. Vodnik nam je svetoval, naj vzamemo s seboj več pušk in streliva, ker je bil po njegovem mnenju zelo verjetno, da homo srečali na pobočjih gora in v dolinah volkove, ki so zaradi snega prišli z višje ležečih krajev.

»Prav, za štirinožne volkove imamo že pripravljeno zdravilo,« sem mu dejal. »Kaj pa, če srečamo tiste z dvema nogama?«

Vodnik me je takoj razumel. Namahnil se je in odvrnil:

»Ne, ne, bodite brez skrbi. Po poti, koder vas nameravam voditi, ne boste srečali dvoonožnih volkov.«

S pomirjeno dušo in dobro preštrbljeni za telo smo odpotovali iz Pamplone 15. novembra.

(Daje priložnost.)

Bolj kot presenečen sem bil glajnen nad toliko poštenostjo. Ker sem spazil, da kapitan ne živi v posebnem blagostanju, in še toliko bolj, ker nisem pozabil njegove velike dobrote, si nikakor nisem upal sprejeti tega denarja. Z veliko obzirnostjo sem ga vprašal, če bi morda ne prišel v kake neprilike, če mi da vsa denar. Saj bi mi ga lahko dal pozneje, ko bova z njegovim sinom naredila dokončni obračun. On pa je odkimal in dejal:

»Na vsak način ga vi bolj majno rabite kot jaz. Ne govoriva več o tem.«

Kljub njegovi odločni izjavi, v kateri se je skrivaj nekdanji kapitan, ki je navajen ukazovati, sem še vztrajal pri svoji odločitvi. Končno sva oba popustila in se sporazumela tako, da sem sprejel sto zlatnikov, šestdeset pa jih je obdržal on. Sedel sem k mizi, da napišem potrdilo o prejemu. Brez kapitanove vadnosti sem namesto tega napisal izjavo, da sem prejeto vsoto vzel kot posojilo in obenem napisal tudi potrdilo, da mi kapitan in njegov sin nič več ne dolgujeta.

Ko sem končal, sem izkoristil kapitanovo skoraj popolno slepoto in mu bral kar in kakor sem hotel. Zložil sem list in ga spravil v predal pisalne mize, kakor mi je kapitan naročil. Sam mi je tako slepo zaupal, da lista ni niti pogledal.

Ko sva tako uredila najine posle, sem se poslovil od dobrega starčka. Preden sem odšel, mi je obljubil, da bo pisal v Brazilijo po natančnejša poročila o mojih tamkajšnjih poslih in da mi bo sporočil, kakor hitro dobi odgovor. Domenila sva se, da se soper misdeva naslednji dan. Pred javnim uradnikom je kapitan potrdil moje istovetnost in listnoročno podpisal listino, s katero bi se dal spoznati v Braziliji in bi tako dobil nazaj vse svoje imetje. Poleg tega mi je dobri stariček dal priporočilno pismo za nekakega svojega prijatelja v Braziliji, bogatega trgovca, katerega je prosil, da bi mi pomagal urediti moje zadeve.

Ker je bilo tedaj ob izlivu reke Tajo zasidranih več ladij, pripravljanih za odhod v Brazilijo, sem kapitanu ene teh ladij izročil omenjene listine. Medtem ko sam čakal na odgovor, sem se vrnil domovino, da si odpočijem. Bil sem zelo potreben. Ko se je približala zima, sem odpotoval v Cadiz.

Moji posli v Braziliji.

Vse je šlo po sreči, z razpetimi ladij in ugodnim vetrom, da uporabim morskii izraz.

Kakih sedem mesecev pozneje sem prejel od dedičev tistih trgovcev, ki so mi zaupali, če se še spominjate, poslovno potovanje v Afriko, debel svoj listin, in sicer:

Zlat jubilej

Letos 4. junija praznujemo znamenito 50 letnico S. K. Delavskega društva v Ljubljani. Omenjena organizacija je bila seme, iz katerega se je razvila Slovenska krščanska socialna zveza in poznejša Prosvolna zveza. Naša dolžnost je, da se to 50 letnico tudi spomnimo s tem, da pokličemo v spomin njeno ustanovitev.

Takrat je zapel dr. Janez Krek posem:

»Sejmo, sejmo semena
Kristove ljubavi
z golgotskega slemena,
da se svet ozdravi.«

Ta jubilej je namreč živa priča, na kako rodovitar ta so naše Krekove besede nove socialne zamisli in kako delavci so bili sezajeti in gojitelji krščansko-socialnega gibanja med Slovenci. Prvi slovenski katoliški shod, ki se je izvršil leta 1892., je za vnestranski razvoj slovenskega naroda neprecenljive važnosti. Takrat se je sprošilo pri nas delavsko vprašanje; sprejeta je bila resolucija: »Toplo se priporoča snovanje katoliških delavskih društev.« Ta resolucija je prešla v mešo in kri in življenje meseca junija 1894, ko je priredilo delavstvo ljubljanske predilnice svoj tretji izlet na Smarno goro. Tisto leto je šel z delavci slušajno tedanji kapitan v stolnici dr. J. Krek. Med delavci je bil takrat še nepoznan, vendar je vabulil med njimi s svojo prijaznostjo mnogo zanimanja. Ko so se vračali domov, so stlopi v gostilno na Brodu zna majhen poboljšek, tu je med raznimi pogovori sprožil dr. Krek misel, naj bi se ustanovilo v Ljubljani Katoliško delavsko društvo. Čez štiri dni se je zbralo na stanovanju dr. Krika kakih 60 delavcev, ki so izvolili pripravljalni odbor. Pravila so bila vložena pri deželni vladi in kmalu tudi potrjena. Dne 22. julija 1894 je bil ustanovni shod v dvorani Rokodelskega doma. Kot glavni govornik je nastopil takratni poslanec Franc Povše, ki je v krasnih in jedrnatih besedah pozival delavce, da se združijo in oklenejo sv. Križa, ker samo v tem znamenju pride rešitev. Dr. Krek pa je pozival delavce, da se oklenejo društva za prosep svojega stana. Za prvega predsednika je bil izvoljen g. Ivan Trtnik, poslavođa v tobačni tovarni, za podpredsednika g. Franc Urbančič, delovodja v predilnici.

Prve prostore je društvo začelo prepuščati Katoliški družbi v Abačičevi hiši na Starem trgu. Društvo je sedaj prirejalo redno nedeljske sestan-

Ob 50letnici dolenjske železnice

Letos 31. maja poteče petdeset let, odkar je bila slovensko odprta železnica Grosuplje—Novo mesto—Straža. Nad sto odličnih gostov je vozil takrat prvi vlak po novi progi. Ministertvo je zastopal vitez Wittek, ki je nabeleval slavnosti.

»Stroj je bil ozaljšan z grbom in slovenskimi zastavami. Povsed je hitelo k progi mlado in staro v praznični obleki. Slovenci pozdrav je bil v žalni, nato v Višnji gori, kjer se je poklonil občinski odbor, duhovščina, šolska mladina, ženstvo v narodnih nošah in mestna godba. Stična je iznenadila goste z lepo pesmitjo. V Veliki Loki so poklonili ministrskemu odposlancu ogromen venec. Trebanjci so se postavili! Zbralo se je ogromno čvrstega, krepkega slovenskega naroda in velika skupina veselih Trebanjč v zali narodni obleki. Bilo je, kakor da so v čobolnem vrtu, kjer te pozdravlja sama milina, lepota in radost. Tako se dobeedno izraža Fr. Različnik v Donu in svetu I. 1894., ko opisuje to slavnost. Vožnja po temeniški dolini je bila zanimiva zlasti za one, ki so se vozili tod prvič, kjer so ti od daleč kimalo cerkvice in gradovi.

Na novoomeški postaji je bil vrhunec slovenskosti. Sprejem ni bil samo lep, ampak celo veličasten. S tem dnem je Novo mesto stopilo v najbližjo zvezo z drugim svetom. Vožnja od Novega mesta proti Straži ob mirni Krki je bila ena najlepših na celi progi. Vlak se kmalu povrne nazaj v Novo mesto in združi vse povabljene na slavnostni obedi, ki se je vršil v lepo okrašenih koldovskih kurilnicah s slovenskimi napitnicami.

Tako pred petdesetimi leti. In danes? Naši osvoboditelji so Dolenjeko osvobodili tudi za to edino železnico, ki leži v razvalinah in glasno priča o onih slovenskih izkorenjenjih, katerih bog je rop, požig, umor in cilj »splošno uničenje Slovenske zemlje«.

ke, na katerih so razni govorniki poučevali in bodrili delavce. Se istoga leta so osonovali delavski list »Glasnik«. Sprejet je bil krščansko-socialni načrt, ki je bil podlaga vsemu poznejšemu delovanju.

Poleg duševne hrane je društvo nudilo članom gmolač podpore, pri čemer si je tedanji blaginjak g. Ivan Rakovec stekel s svojim vzornim delovanjem lepih zaslug.

Društveno delovanje pa ni bilo omejeno samo na Ljubljano, temveč je budilo delavstvo tudi po deželi iz spanja. Vstili so se razni shodi: na Jesenicah, v Trkiču, v Medvodah in pri Devici Mariji v Polju. Takrat se je ustanovilo več delavskih društev, ki so bila okoli 50 let delavske trdujave. Organizacija je posegla tudi na gospodarsko polje ter ustanovila več konsumnih društev. Medtem ko so nasprotniki delavce hujevali proti veri, je naša organizacija svoje člane poučevala o vseh potrebnih socialnih vprašanjih in s tem dosegla svoj namen. Ta delavska društva so se združila v Krščansko-socialno zvezo, ki je pritegnila tudi kmetstvo prebivalstvo v izobraževalna društva. Za 10 letnico so se zopet zbrali na Smarni gori pri Materi božji, kjer se je začelo to gibanje. Tja gor so pohiteli od srebrnem jubileju 1919 spomladi. Takrat je nastopil kot glavni govornik g. Jože Gostičar in izrekel stedeče besede: Majhno zrnce je vsejal dr. Krek pred 25 leti, a zrnelo je iz njega veliko drevo, ki rodi še sedaj najlepše sadove. Dolžnost vseh vernih delavcev je, da to drevo pridno goje, zato na raste krepko, cvete krasno in rodi bogate sadove v blagor slovenskega ljudstva.

To je torej prvi pobetek naših organizacij med Slovenci. Zlatega jubileja ne moremo praznovati z zunanjo slavo, pač pa lahko v svojih srcih pripoznamo, ako bi vsi verni Slovenci sprejeli semena krščansko-socialnega gibanja v svoja srca, bi nam bila prihranjena sedanja komunistična revolucija.

NOVI GROBOVI

Na Igu je umrl posestnik Jože Šušteršič. — V Krmnu so odšli v večnost v zadnjem času tudi 56-letni kmet Anton Škocaj iz Medane, 77-letna gospodinja Marija Klince vd. Mavrič in 48-letni kmetovalec Karol Markočič iz Biljane. — V Borovnici je zapustila solzno dolino Ana Brancelj roj. Kos. — Na Robu je odšla v večnost Marija Škerlj roj. Samec. — V Grahovem ob Bači je zapala v Gospodu zgledna slovenska žena in mati Marija Kusterle, doma iz Podbrda. — V Radovljici je zapustila ta svet 85-letna Ivana Pristov. — V Škofji Loki je zapustila solzno dolino posestnica mlina Anica Leben roj. Pecker. — V Notranjih gorah so djali v grob 77-letno Marijo Novak. — V Ljubljani so odšli v večnost: Marija Krnc roj. Svegeš, Matije Kumar, zvaniknik dr. železnice, Anton Verkeš, industrijalec Janežič Anton, drž. uradnik v p. Leopold Mlakar, višji deželni sod. svetnik v p. Otton Vidic, posestnik in zidarSKI mojster 65-letni Jože Blatnik, dolgoletna predsednika Zavetišča sv. Marte Leni Klementič, višji strojevodja dr. železnice v p. Jakob Kremžar, Ivana Hribar, redovnica s. Mirjam Ana Struželj, Naglost Marija roj. Rozman, član bivše vojaške straže v Metliki Janez Režek, Marjanca Rus in Marija Hafner roj. Mohar. — Naj počivajo v miru Preostale tolaži Bog!

Je raznih krajev

Sestro, 70 letnico rojstva je obhajal v majniku Janez Černe, posestnik v Zavogljem št. 2, župnika Sestro, po domače Urhov oče. Bil je vedno skrben gospodar, ki se pa ni brigal samo za svoje gospodarstvo, ampak je že skoraj 30 let zvest zadrugar in član načelstva pri hranilnici in posejilnici v Sostrem. Za podružno cerkev sv. Urha v Zavogljem, čigar ključar je že tudi 30 let, je skrbel kakor za svojo hišo. Katoliško časopisje je bilo vedno v njegovi hiši. Vsi njegovi znanci in sodelavci mu želimo še mnogo let zdravih in srečnih v krogu njegove družine.

Vrhnika. Naročniki »Slovenčeve knjižnice« naj dvejnje knjigo »Vas« na Podlipski cesti 9. Tam se tudi naroča knjige »Slov. knj. in »Svetove«. Prodaja posameznih knjig ter romana v slikah »Ivanhoe« in Quo vadis.

Časopise »Slovenec«, »Slov. dom« in »Doino-ljub« dobite v trgovini Peter Habič, na Novi cesti, poleg šole.

PRAVNI NASVETI

Mejni spor. A. K. S. sosedom ste v sporu zaradi meje in je on že po vašem posekal smreke. Izgovarja se, da mu je vaš oče tako pokazal mejo in da tako mapa kaže. Tudi je že podpisal izjavo, da bi se meja določila po mapi. Vi pa niste s tem zadovoljni, ker uivate več, kakor pa kaže mapa. Vprašate, ali ste dolžni pristati na mapno mejo ali na staro mejo, do katere uivate zemljišče. — Če bi v pravdi dokazali, da že nad 30 let nemoteno uivate zemljišče do stare meje, katero smatrate za pravo mejo, bi ta meja obveljala, čeprav mapa drugače kaže. Najceneje bo, če predlagate pri okrajnem sodišču, da sodišče brez pravde določi mejo. Sodišče bo seveda potem zasluzilo tudi sosedu. Tudi v tem primeru bo merodajno uživanje zemljišča. Če pa se nikakor ne bo moglo ugotoviti, bo pa sodišče sporno ploskev razdelilo po pravilni oceni. Zastopstvo po odvetniku pri tem postopku ni predpisano, če ga boste pa najeli, ga boste morali tudi plačati. Če se dožene, da so smreke, ki jih je sosed posekal, rastle na vašem zemljišču, boste lahko terjali od njega odškodnino.

Odpoved stanovanja odsotnemu najemniku. E. R. Vaš najemnik enosobnega stanovanja je odpotoval, ne da bi plačal najemnino. Že več mesecev se ni oglasil. Vprašate, ali smete s silo odpreti vrata njegovega stanovanja ter prodati toliko pohištva, da si plačate najemnino. Ali smete to stanovanje, ki je že zaprto, oddati drugi stranki? — Če najemnik ne plačuje najemnine, mu smete stanovanje odpovedati. Sami pa ne smete vdreti v njegovo stanovanje in tudi ne smete sami razpolagati z njegovim pohištvo. Ker je najemnik neznanega bivališča, mu bo sodišče zaradi dostavne odpovedi postavilo osebniška. Ko bo odpoved pravomočna, boste lahko predlagali prisilno izpraznitve stanovanja. Tudi v tem primeru bo zastopal najemnika postavljeni skrbnik. Obenem vložite tožbo na plačilo najemnine in boste na podlagi obsodbe lahko predlagali prisilno prodajo najemnikovega pohištva zaradi plačila najemnine. Dokler ni plačana najemnina, tudi najemnik ne sme odpeljati brez vašega dovoljenja pohištva iz stanovanja, kot imate na njem zakonito zastavno pravico.

Delovni uradi. Zaradi načrtnega uporabljanja delovnih moči ter njihovega izobraževanja se bodo na sedežih pokrajnih ustanovih pokrajinski delovni uradi. Vodje delovnih uradov bodo nadzorovali uravnave plačilnih, mesdnih in delovnih pogojev v zasebnem gospodarstvu. Delovni uradi so upravičeni in dolžni ukreniti vse, česar je treba za izpolnjevanje njihovih nalog. V ta namen bodo lahko opravljali tudi zdravniške preiskave in pregledovali glavne in zasebne obrate. Vse javne in zasebne ustanove za posredovanje dela so postavljene pod nadzorstvo Vrhovnega komisarja.

Hičerka državnega uslužbenca. V. M. S. Čeprav ste polnoletni, imate v primeru očetove smrti pravico do rodbinske pokojnine. To pravico bi izgubili le, ako bi se omožili, dalje z obsodbo za kaznivno dejanje, zaradi kakršnega bi tudi oče izgubil pokojnino, s sprejemom v državno službo, ali če bi dobili kakšno mesto študentske državnice ali katere koli javne ustanove.

Obnovitev pravde. J. O. T. Hišni gospodar vam je odpovedal stanovanje. Vložili ste ugovore, pa ste pravdo izgubili, čeprav ste povedali, da nimate drugega stanovanja in da zaradi slabega zaslužka niste mogli pravočasno plačati najemnine. Ker upate, da boste prišli do demarja, bi radi pravdo obnovili. Ali je kaj upanja na uspeh? — Iz razloga, ki ga navajate, ne bo mogoče pravde obnoviti. Sodišče je upravičeno potrdilo odpoved, če niste v redu plačevali najemnine. Sicer pa pred prisilno izpraznitvijo stanovanja lahko pri izvršilnem sodišču prosite, da se prisilna izpraznitev odloži ali eploh ne opravi, če živite v takih razmerah, da bi vaša deložacija bila proti zdravemu razumu in pravičnosti.

Varuhove dolžnosti. S. C. Z. Varuh je dolžan konec leta predložiti sodišču račun o upravi varovančeve imovine. Sodišče ga lahko tudi oprosti te dolžnosti, če dohodki verjetno ne presegajo potrebnih izdatkov. Po prestopu varuštva mora varuh dati končni račun ter mora izkazati vse spremembe, ki so nastale za časa trajanja varuštva. Če je s svojo malomarnostjo povzročil kakšno škodo na varovančevi imovini, jo mora poravnati.

U. Mioni — V. Lovšin

Zgodovinski roman
iz časov sv. Pavla

RAHELA

»Obtožba je bila porazna: zločin upora in rimska policija je bila zelo nezaupljiva; oskrunjenje templja in rimski zakon je priznaval Judom pravico umoriti skrunilca. Lizija so spretno potisnili v igro. Rimski tribun je bil vzrok, ki je zapeljal Jude, da so pritrhanili namestniku čast te razprave. Ako bi jih Lizija ne bil oviral, da bi bili uveljavili polno pravico nad Pavlom, ker so imeli pravo, bi ne vznemirjali in nadlegovali namestnika. Jeziti se mora na Lizija ne pa nanje. Ananija in drugi duhovniki so pritrjevali Tertulovim besedam in zahtevali za Pavla smrtno kazen.

»Govorilec je rekel Antonij Feliks Pavlu.

Ta je začel z veseljem, ker je bil Antonij Feliks že več let namestnik. Zato je lahko sodil pravično, ker je poznal judovske običaje.

»Ker vem, da si temu narodu že mnogo let sodnik, se v svoji zadevi zagovarjam poln zaupanja; moreš se namreč prepričati, da ni več ko dvajset dni, odkar sem prišel molit v Jeruzalem, in niso me našli, da bi se bil v templju s kom razgovarjal, ali da bi bil povzročal zbiranje ljudstva, ne v shodnicah ne po mestu. In ne morejo ti tega dokazati, česar me zdaj tožijo. To pa ti priznam, da po nauku, ki ga imenujejo ložno, tako služim Bogu naših očetov, da verujem v vse, kar je pisano v postavi in prerokih in da upam v Boga, da bodo vsi stali pravični in krivični, kakor pričakuje tudi oni sami. Zaradi tega si tudi sem prizadevam, da bi imel vedno čisto vest pred Bogom in ljudmi. Po več letih pa sem prišel, da bi svojemu narodu prinesel miloščino in dal opraviti daritve. Pri tem so me našli, pri izvrševanju zaobljube v templju, ne med množico in ne med hrupom; toda neki Judje iz Azije — oni bi morali priti k tebi in me tožiti, če bi imeli kaj soper mene. Ali pa naj ti sami povedo, kakšno krivico so našli, ko sem stal pred velikim zborom, razen edino v teh besedah, ki sem jih med njimi stojič zaklical: Zaradi vstajenja od mrtvih me danes sodite!«

Ko je Pavel govoril je namestnik premljeval kaj storiti. Že dalj je poznal kristjane, nekaj jih je bilo tudi v Cezareji. Tekom sedemletnega vladanja v Palestini si je naredil račun o njihovih naukih; vedel je, da niso nevarni državi in da ni mogoče kaznovati kristjana samo zato, ker je kristjan, še manj, ako je bil obenem rimski državljan. Ali naj osvoboditi Pavla? Storit bo svoje dolžnost in rad bi to naredil. Ena skrb manj. Toda ni hotel prelomiti z Judi samo zato, ker bi bil v njihovih očeh krivičen sodnik, kar je tako brezpomembno, ali onega nedolžnega oprostiti ali ga ima zaprtega. Judje so imeli mnogo pretvez proti njemu in tisoč vzrokov da bodo rekli, kako so nezadovoljni s njegovim vladanjem. Se večkrat so ga ovsdili v Rim, toda, ker je bil Palante mogočen, se je šutil varnega. Ali bo pa ostal Palante vedno tako mogočen? Kako lahko je izgubiti zaupanje Neronovu, ki je bil tako nestanovit in bi bil odstranil že mnogo prejšnjih milijev? Zakaj nuditi Judom novo pretvezo, da bodo nezadovoljni s njim, ako ne bi imel slučajno kake koristi? Ako je Pavel hotel biti zares oproščen, zakaj mu ni podaril nekaj zlata? Ako bi bil poklonil smatno sveto, bi mu ne bilo treba čakati oprostilne razsodbe.

Razsodbo je hotel odložiti na nedoločen čas. Že dolgočasnim zamahom roke je ukazal apostolu naj molči.

»Nepotrebno je, da sadaljuje. Ne morem priti na jasno glede resničnosti obtožbe niti o verodostojnosti obrambe. Prej moram zaslišati Lizija; ko bom slišal njega, bom razsodil,« reče, se dvigne in naznači s tem, da je zasliševanje končano.

Ananija ugovarja in vztraja, naj namestnik sodbo.

»Oprosti ali obacdi; toda hočemo slišati razsodbo. Ta bo pojasnila, ali Rim zares varuje naše pravice, kakor nam je že tisočkrat obljubil.«

Kadar se je Antonij Feliks za nekaj odločil, ga ni mogel nihče omajati.

»Razprava se ne more nadaljevati, ker nisem slišal glavnega pričevanja,« vztraja namestnik.

»Stori brez Lizija.«

»Ni mogoče.«

»Ne moremo dolgo ostati v Cezareji. Potrebni smo v Jeruzalemu,« ugovarja Izmael, Fabijev sin. Namestnik skomigne z ramami.

»Kdaj bo prišel Lizija? vpraša veliki duhovnik. »Tako, ko mu bo mogoče,« odgovori Feliks, ki ni imel nobenega haska, da bi posepeil tribunov prihod.

»Kmalu pošljij zela ponj.« »Pošljem, pošljem,« odgovori zdoigočnjeni namestnik in zapusti dvorano.

Judje so odšli in glasno ugovarjali, ne da bi skrivali svojo nevoljo. Antonij Feliks je naročil stotniku naj odvedejo Pavla v celico in naj ga straži, pa drži na laško, in naj nikomur izmed njegovih ne brani, mu streži.

Luka, Trofim, Aristarh in drugi kristjani, ki so prišli z njim iz Azije so izkoristili dovoljenje in tudi dijakom Filip je večkrat prišel obiskat visokega jetnika.

Ananija je ostal cel teden v Cezareji v pričakovanju, da se bo razprava proti Pavlu zopet pričela, toda Feliks ni imel nobenega namena, da bi poklical Lizija.

Velikega duhovnika je sprejemal s veliko obzirnostjo, toda na njegovo vztrajno pozivanje: »Pokliči Lizija«, mu je namestnik odgovarjal.

»Lizija je zdaj neobhodno potreben v Jeruzalemu. Prišel bo, ko bo imel trenotek časa; zato ti dam formalno zagotovilo, da ne bo Pavel spuščen na svobodo, preden ne bom zaslišal tribuna in obvestil te bom o njegovem prihodu, da boš lahko pričetoval s svojim zagovornikom.

Ananija je končno spoznal namestnikov namen, zakaj odlašja z obravnavo in ga osumil, da dela to, ker upa dobiti od Pavlovih sovornikov denar. Ako bi mu ti plačali, bi spustil apostola na svobodo, ker Feliks je ljubil zlato in je bil zmožen napraviti kakršno koli krivico za goljufivo kovino.

Člani duhovniškega poslanstva so bili zelo nezadovoljni s namestnikovim odlašanjem in izmael je izrabil priliko, da je zmerjal velikega duhovnika.

»Ti si vsega kriv. Zakaj si zahteval, naj Savla ubijejo lele po Binkoštih in nisi pustil, da bi bili prešli njegovo kri po templju takoj, ko so ga zgrabili? Tempelj bi bili očistili s nekaterimi molitvami; zdaj se je pa kuga izmuzila in se norčuje iz nas.«

»Ali sem mogel naprej videti?« se brani Ananija.

»Poglavar ljudstva mora vse naprej vedeti.«

»Jaz nisem bil v templju, ko so ga zgrabili; toda ako bi bil, bi bil tudi zadržal, da bi ga ne bili umorili na svetem kraju. Veliki duhovnik sem in moram zato varovati svetost hiše Gospodove. Čudim se ti. Ti se bahaš kot veliki duhovnik, pa ti je žal, da tempelj ni bil oskrunjen,« ugovarja Ananija, vesel, da je mogel uporabiti malo maščevanje proti zasovražnemu tekmeču.

»Saj sem ti že rekel, da preveč skrbiš za legalno čistost templja; vsakega Juda, ki resnično ljubi svoje ljudstvo, bi moralo skrbeti, da ga ne umiži kuga. Toda ti tega ne razumeš. Tempelj bi bil očistili, kuga je pa le ušla.«

»Kaj bi bili pa porehli romarji?«

»Radovali bi se bili, ko bi bil odpadnik umorjen. Zakaj tudi zdaj ne napneš vseh svojih sil, da prisiliš Antonija Feliksa, da ga obsodi?«

»Vse sem storil, kar sem mogel.«

»Ni zadostil Kričil Zagrozi mu, da ga naznači v Rim. Feliks je boječ in ima strah pred pritožbo,« ugovarja stari svečenik, ki je hotel Ananija zasovražiti pri namestniku. Toda Ananija je bil preveč prekanjen. Vedel je, da je odvisen od milosti Antonija Feliksa in ga ni hotel razdražiti s grožnjami.

Izmael ni zgubljal časa v Cezareji. Obiskal je večkrat namestnika in govoril o Ananiju. Opisal ga je kot neprestano novarnost za mir v Jeruzalemu in Palestini, ker je zagnisen sovornik Rimljanov; on vzdržuje vedno nezadovoljnost proti oblasti in nikoli ne izgovori imena Rim, ne da bi pristavil kakšno kletvo. Namestnik bi naredil zelo dobro delo, za katero bi mu bil hvalečni vsi poštenj, ako bi odstranil nevedneža.

75.

Nato je vila Gozdana povzela besedo in dolgo govorila zbranim. Povedala je, da je konec Skalne Babure in da je izginil tudi hudobni Malha. Kralj pa je sedaj ozdravljen svoje čudne bolezni.

76.

Ko so namreč zaprli Benjamina na povelje Malhe, je temu prišel v roke listič in navodilo za kraljevo ozdravitev. Našli so vse to pri Benjaminu. Malha je šel h kralju, kralj je poskušal in koj ozdravel. Hotel je Malho nagraditi in ga je imenoval za svojega naslednika, a ga je medtem že Skalna Babura odnesla v pekel.

Iz zgodovine stekla

Steklene bisere so našli že v prazgodovinskih grobovih. Prva steklarna je bila v Egiptu, v Aleksandriji. Od tu se je steklarska umetnost širila po vsem Sredozemlju in v zaledje. Grki prej stekla niso poznali, tudi v Rimu so precej pozno izdelovali najprej grobo, potem fino steklo. V poznem srednjem veku je z vsem sijajem zablistelo steklarstvo v Benetkah; benetansko brušeno steklo je zaslovelo po vsem svetu. Od tod si je profinjena steklarska umetnost utrla pot v druge dežele. — Prva steklena okna so bila pridržana francoskim kraljem. Bila so tako draga, da je neki angleški vojvoda vselej, kadar je potoval, snel šipe iz oken in jih shranil v dvorni zakladnici. V 15. stoletju so bile steklenice še velika redkost. Danes pa lahko vrže Owensov stroj 2500 steklenice za pivo v eni uri v promet, najrevnejša bajta premore stekleno okno. V zadnjem času pa beleži steklarska umetnost novo senzacijo: Američanki Katarini Boldgett se je posrečilo napraviti steklo popolnoma nevidno. Tako bo steklo, brez katerega bi bilo na svetu temno in žalostno, s svojo nevidnostjo v bodoče še večjega pomena kot je bilo dosedaj in nas bo kakor nekdanj zopet vodilo v fantastični svet pravljic.

Križem sveta

Nova ureditev postrežbe v nemških gostilnah

Dne 25. maja so na nemškem področju uveljavili novo predpise o postrežbi gostov v gostinskih obratih. Velja načelo, da se sme postrežbo v prvi vrsti delavcem in šole, če bo hrano kaj odveč, pridejo na vrsto tisti gostje, ki po ugotovitvah pristojnih oblasti romajo iz gostilne v gostilno ter si privoščijo dva do tri obede, medtem ko za druge zmanjka jedi. Tako bo tudi v gostilniških obratih v bodoče veljalo načelo, naj dobi jesti najprej tisti, ki več dela.

Največja nemška kuhinjska ladja

»Wesermarsch« je te dni srečno prestala prvo poizkusno vožnjo. To je ena izmed ladij nemške rečne plovbe, ki imajo nalogo pomagati pri oskrbi prebivalstva s hrano v primerih napadov iz zraka na mesta ob rekah. »Wesermarsch« ima 20 velikih kotlov, ki obsega vsak 200 litrov vsobine. Na ta način lahko naenkrat pripravijo obod ali večerjo za 7000 oseb.

Križanka št. 20

1	2	3	4	5	6	7	
8	9		10		11		12
13	14	15					16
17		18	19			20	
21						22	
23			24			25	
26						27	
28			29		30	31	
32		33			34	35	
		36			37		38
39		40			41		

Vodoravno: 1. Stvarnik, 4. domača žival, 6. hrvaška reka, 9. prehod čez potok, 11. število, 13. predlog, 15. žara, 16. dalmatinski medmet, 17. del apovodi, 19. del voza, 20. ruska reka, 21. osjo gnezdo, 22. igra z žogo na konjih, 23. kos, 24. kratica pri naštevanju, 25. industrijska rastlina, 26. angleško vseučiliško mesto, 27. hrvaško moško ime, 28. dlaka, 29. močvirna rastlina, 31. uradni spis, 32. kemični znak za orbij, 33. del ženske obleke, 35. vrh v Juljskih Alpah, 36. del tedna, 37. še, 39. ruska reka, 40. domača ptica, 41. pogon.

Navpično: 2. ruska reka, 3. član evropskega naroda, 5. število nogometnega moštva, 6. vrtna hiša, 7. medmet, 8. obrtnik, 10. kiipjo, 11. more, 12. uganka, 14. podčastniški čin, 16. plemenska mešanica, 18. kmetijska gospodarska naprava, 20. nezdrava, 20. bodica, 30. gon, 30. tatarski poglavar, 34. ruska reka, 36. predlog, 38. medmet.

Rešitev križanke št. 19

Vodoravno: 1. služabnik, 10. pek, 11. eden, 12. pa, 13. Amor, 14. as, 15. ser, 16. kor, 27. pehar, 29. ta, 30. vas, 32. Sinaj, 34. itak, 27. poger, 29. ta, 30. vas, 32. Sinaj, 34. itak, 25. Ra, 36. dež, 38. trd, 39. up, 41. avla, 42. ca, 43. Oran, 45. oer, 46. knjigarna.

Navpično: 1. spak, 2. lemež, 3. ukor, 4. že, 5. Ada, 6. les, 7. na, 8. iperit, 9. Karitas, 15. sat, 17. ples, 18. sahib, 20. zavitek, 22. op, 23. rana, 26. katran, 28. Ra, 31. sad, 33. jelen, 36. dvoje, 37. žara, 39. Uri, 40. Pag, 43. oj, 44. na.

Električno drevo

Med najbolj čudna drevesa na svetu spada gotovo električno drevo, ki ga je dobili poredkoma v pragozdovih Srednje Indije. Listi tega drevesa so izredno občutljivi in tako nabiti z elektriko, da dobiš električni udarec, če se jih dotakneš. Kako močni so ti naboji, je najbolje razvidno od tega, da vplivajo še na daljavo nad 200 m na magnetno iglo. Električni naboji so v ostalem v raznih dnevnih časih različni, najmočnejši so opoldne, najšibkejši okrog polnoči. V vlažnem vremenu jih skoraj ni. Zelo umljivo je, da se ptice tega drevesa izogibajo in da tudi žuželke niso nikoli videli na njem. — V nepalskih džunglah imajo drevo, ki druga drevesa — požira. To je tako zvani sajmali ali volno drevo. Semena tega drevesa prenašajo ptice na druga drevesa, kjer včasih obstanejo in pričnejo klti. Iz kati se spušča nekakšna korenina navzdol in požene veje, ki vzraste iz nje spet nova veja. Tako prepletajo sajmalove veje počasi gostiteljsko drevo, ga izskravajo in uničijo, dokler ne ostane na njegovem mestu lep sajmali z žarečo belo, gladko skorjo in čudno oblikovanim debлом.

Okrog sosedov

s Škol dr. Srebrniš proti komunizmu. Beogradska »Domu Zeitung« poroča, da je imel nedavno urednik zagrebškega dnevnika »Deutsche Zeitung in Kroatien« razgovor s krškim školom dr. Srebrnišem. Ob tej priliki je škol dr. Srebrniš ostro obsodil komunizem ter je omenjal proti komunizmu papeževu encikliko iz leta 1937. Med drugim je poudarjal, da je v interesu cerkve in vsega človeštva sploh, da se vse organizira za borbo proti boljševizmu. Ta borba je največja zahteva sedanjega časa.

s Na podlagi hrvatskih uradnih objav se je dosedaj priglasilo hrvaškim oblastem že okoli 25.000 mož, katere so bili v raznih bosanskih kraji nasilno mobilizirane Brozove skupine.

s Tudi letos se jurjevali. Pomladanski praznik Jurjevo so praznovali v Srbiji tudi letos. Na ta praznik se je srbski ministriški predsednik zopet obrnil na srbsko delovno mladino s posebnim proglasom, s katerim jo poziva, naj še poudvoji svoje dosedanje delo za obnovo svoje domovine. General Nedič nadalje izjavlja srbski mladini, da je jurjevski dan ostal še nadalje to,

Jablana

Topel vetrič, sončni žarid so zbudili sadno drevje; tisoče nevidnih sokov gnalo drevje je v vejevje. Skritih strojev je nebrojno jablana si zavrla, da pred drugimi cvetove rožarodče je pripela. Vao lepoto je odprla naokrog oholo zrla: »Jaz sem nekaj, druge niste za življenje več sposobne! Sočnih, žlahtnih jabolok bodo polne moje veje plodne. Za čebelice marljivo prihitelo so v poseto, da bom lahko izpolnila sadonosne vse obete. Zo se veselim jeseni, ko bo vao hitelo k medcu. Dnevno je zaničevala in prezirala soseda. — Mraz nenadno je pritrnil kot sovražnik iz nasade, vso življenjsko moč izčrpal rdečobarvnim je cvetovom. Zjutraj so blesteče nade se je podobne še — grobovom. — Druge jablane pozneje s cvetjem so krasile veje. — Prišla je jesen v deželo, so drevesa se žibila. Prazna jablana sramotno se je med zelenje skrila.

P. R.

kar je pri Srbih vedno bil, namreč simbol vere v bodočnost. Svoj poziv srbski mladini sedanj srbski voditelj zaključuje s besedami, da obžaluje, da ji sedaj ne more povedati prav nič vsega, ker skupno s srbskim narodom obhaja žrtve zadnjih letalskih napadov. Toda kljub temu se je treba zaneesti na svoje ljudstvo ter v deis iskati rešitve za Srbijo.

s S prvim majem dobivajo v Srbiji na karte tudi žigalice, vsaka oseba mora kupiti najvol tri Skatijne za mesec.

Nakup in prodaja sadnega pridelka na Hrvatskem sta prišla pod državno nadzorstvo. Prevzeto blago bo od države pooblaščenca ustanova plačala deloma v gotovini, deloma z raznimi nepolskimi predmeti.

s Smrt najstarejšega beogradskega pravoslavnega duhovnika. Pred kratkim je umrl v Beogradu najstarejši ondolni duhovnik pravoslavne cerkve Nikola Božić. Pokojnik je nad 70 let izvrševal duhovniški poklice. Kot dvorni svečenik je v šil cerkvene obrede ob poroki pokojnega kralja Aleksandra.

s Vojaške uprave so zamenjali s civilna zadnje dni tudi v vseh krajih južno od Dubrovnika s Za zveste železničarje. Opolnomočeni general za Hrvatsko je odredil za vse železničarje, ki so pokazali požrivalnost v svojem poklicu ter izpričali svoje junaštvo v železniški službi, posebno donarno nagrado v znesku od 10 do 30 kš soč kun. Poleg tega bodo hrabri železničarji prejeli vsak po en zavoj živil.

s Za pospeševanje oljarnih nasadov. Za 100 kg repice prejme hrvatski kmet 15 kg repičastih otrobov, 5 kg jedilnega olja in 8 kg stadkorja. Plačati mora samo trošarina.

s Zakon o narodni delovni službi za obnovo Srbije, je objavil srbski ministriški predsednik Nedič.

s Pri zadnjem letalskem napadu angloameriških letalcev na srbsko področje so padle bombe tudi na več vasi Stare Srbije in Banata. Podesetoko prebivalstvo je imelo izgube. Številna hiša so bile razdejane. Strahovalno bombardiranje manjih krajev je izzvalo med Srbi veliko ogorčenje s Srbski medri kamen za Bolgarije. Bolgarska vlada je pooblastila Poljedelsko banko, da lahko uvozi iz Srbije 2500 ton modrega kamna, katerega neobhodno potrebuje bolgarsko sadjarstvo. Poljedelska banka bo kupljeno količino modre galice plačala z 700 tonami bakra, 1250 tonami premoga in 52.000 komadi dvojnih vred.

Mali oglasnik

Pristojbina za male oglase se plačuje naprej.

Polzvedbe

Če kdo kaj ve o Rudolfu Božiču doma iz Dobrove št. 78 pri Ljubljani, ki je bil interniran v taborišču v Reniciju (Italija), do 8. septembra 1943 se vljudno naproša, da sporoči njegovi sestri Františki Smolec, Dobrova št. 4 pri Ljubljani.

Fanta

od 14 — 18 let starega sprejemem na kmetijo. Bricelj Ivan, Zg Kašelj št. 16, p. D. M. P.

OGLAŠUJ
v DOMOLJUBU

Pokrajnska kmetijska šola na Grmu

sprejmo na 8 letno učno dobo dva vrtnarska va enca v starosti od 15 do 16 let naprej. Reeni interesentje se lahko predstavijo osebno ali pismeno na zavodu

Prodaj

dobre ohranjen želen pepelj. — Lampret Al, Galina št. 4, pošta Grosuplje

Broje hrave

plemenska prodaja Naslov v upravi pod št. 4565.